

ROZSNYAY PEPSIN BORA.

Kellemes ízű, kiváló jó hatású szer **étvágytalanság, rendetlen emésztés és gyomorgyengeség** ellen.

Étkezés közben véve, megóvja a **gyomor-terheléstől**. Egy üveg ára **3 kor. 20 fill.**

Kapható: **minden gyógyszerárban** valamint **Rozsnyay Mátyás** Arad, Szabadság-tér 8.



Alapítva 1865. évben.

Heckenast Gusztáv zongoratermei

Budapest, csakis Gizella-tér 2. szám. Telefon. **Ibach-zongorák** egyedüli képviselője.

IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak: Backhaus Dohnány, Pugno, Alice Ripper, Sauer, Stefaniay stb.

Ekszerék! Ezüstneműek!

képzőművészi és angol rendezési részletekhez is beszerezhető gyári áron áremelés nélküli

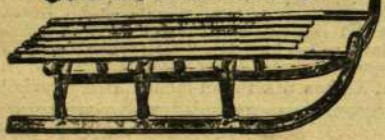


SÁRGA JÁNOS

Ékszerkészítő, ez. és kir. udvari ékszerész, Kollár utca 13. sz. Vidékre való küldés kifiz. nélkül.

Képes nagy katalógust ingyen és bérmentve küldök meg.

SPORT SZÁNKÓK



Téli-sport.

A hírneves Bohonczy-Columbus korszolyák és Achilles bokavédők forrástára. Nagy raktár kormányozható sportszánkók-ból. Kötött meleg sportkesztyűk, mellények, sapkák, sweaterek, labamelegítők stb. nagy választékban.

- Svéd szánkó K 5.-
- Hallvölgyi szánkó K 6.50
- Dávosi ródli K 7.-
- Jég-hokey botok K 8.50
- Ski K 10.-
- Alufém 210 200 185 K 15 20 25
- Ski kötések 40 38 36 K 3.- és feljebb.



MARGIT-CRÉME

a forrángó hölgyek kedvenc szépség szeré, az egész világon el van terjedve. P. raltan hatása szerencsés összeállításában rejlik, a bőr azonnal felveszi és kiváló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető. Mivel a Margit-crémét utánozzák és hamisítják, tessék eredeti védjegyével lezárított dobozt elfogadni, mert csak ilyen készítményt vállal a készítő mindentemű felelősséget. A Margit-crème ártalmatlan. Margit-szappan zsírtalan vegyítésű készítmény, amely a Margit-pouder 70 fillér külföldön nagy feltűnést keltett. Ára 1 K. 1 K 20 f.

Gyártja Földes Kelemen laboratoriuma Aradon. Kapható minden gyógyszerárban, illatszer- és drogna-üzletben



Legjobb beszerzési forrás!

Kész ágyak jó cseh ágytollból!!

Sűrűszálú vör. nankingba (folt) töltve, egy dunyha 180x120 cm. 2 párnával, mindegyik 80x50 cm. uj, puha, tartós tollal K 16.-. Félpelyh K 20.-. Pelyh K 24.-. Dunyha egyedül K 10.-, 12.-, 14.- és 16.-. Félpárna egyedül K 3.-, 3.50 és 4.-. Készlet. Dunyha 200x140 cm. K 12.-, 14.50, 17.50 és 21.-. Ehhez félpárna 80x70 cm. K 4.50, 5.20 és 5.50. Öt kg. szürke toll K 9.40, jobb K 12.- K 16.-ig. Félpelyh K 17.-. Öt kg. uj, jó, fehér, pormentes ágytoll K 24.-. Hőálló K 30.-, jobb K 36.-. Legújabb uradalmi foant. K 45.-. Öt kg. fonalatlan élős libák K 28.- és K 30.-. Fehér pelyh, nagygyűjtés K 5.-, jobb K 6.-. Finom mellezett pelyh K 6.50 7/8 kg.-kint. Szürke pelyh 1/2 kg. K 2.50 és 3.-. Széküldés bérmentve utánvétellel. Bocserülés postadíjmentesen ellenében. **Sigmund Lederer, Janowitz s. Angel Nr 145. bel Klattau, Böhmen.**



KÖHÖGÉS

rekedtség és hurut ellen nincs jobb a **RÉTHY-FÉLE PEMETEFÜCZUKORKÁNÁL**. Millió ember szereti a világhíró RÉTHY-czukorkát, mert szívesen kéllemez inni, a gyomrát, évszázadon át tartó. Meghálós, hurut, köhögés ellen biztosan és gyorsan használ. Vasárnapon vigyázzunk és határozottan RÉTHY-félet kérjünk, mivel sok haszontalan nyakata van. Az eredetiek minden egyes darabján rajta van a "RÉTHY" név. 1 doboz 60 f. Kapható mindenütt. **RÉTHY BÉLA** gyógyszerész, Békéscsaba.

"Altvater" Gessler Budapest.

Aranyérem, Wien 1912. **IDEGGYÖNGE FÉRFIAK** elgyöngölt erejüknek visszatérését elősegítik az **EVATON-TABLETTÁK** által. Kérje az orvosi véleménygyűjteményt. Minta K 4.20, 1/2 karton K 10., egész karton K 18. utánvétellel vagy az összeg előzetes beiktatásával. **St. Markus-Apotheke, Wien, Hauptstrasse 130** Főterakat. Hunnia-gyógyszerár Budapest, VII. ker. Erzsébet-körút 56. - Török József Budapest, Király-utca 12. sz. - Kapható minden gyógyszerárban.

MARGIT gyógyforrás, Bereg m. A gyomor, belek, húgyhólyag s különösen a légzőszervek hurutos háttalmainál igen jó hatású még akkor is, ha vérzések esete forog fenn. Megrendelhető: **ÉDESKUTY L.**-nél Budapeston és a forrás közeliségénél, Munkács-on.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB NERVEVÜ ÓRAÜZLETE.

Alapítva 1847.

Brausweller János Ca és kir. királyi igazgató

szab. chronometer- és műóra. Ötállalója a romos toir ingóráknak stb. stb.

ÓRAK, EKSZERÉK 10-évi jótállással **RÉSZLETFIZETÉSRE**

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan szabárdíjtalanul.

HIRSCH és FRANK Budapest-Salgótarján Gépgyár és Vasöntőde Részvénytársulat **BUDAPEST, VI. KER., ARÉNA-UT 127. SZ.**

Külön osztály

téglagyári gépek.

GYÁRT: falitégla és oszlopasztókat, téglagyártó és agyagmunkáló gépeket legújabb és legjobban bevált szerkezetekben.

Elvállalja anyagvizsgálatok kivételét és teljes téglagyári telepek létesítését.

Tervek és költségvetések díjtalanul.

ELSŐRANGU REFERENCIÁK.

nek... háza, rendben... szegényebb, nincs félni és dnl, felfordul szobalel



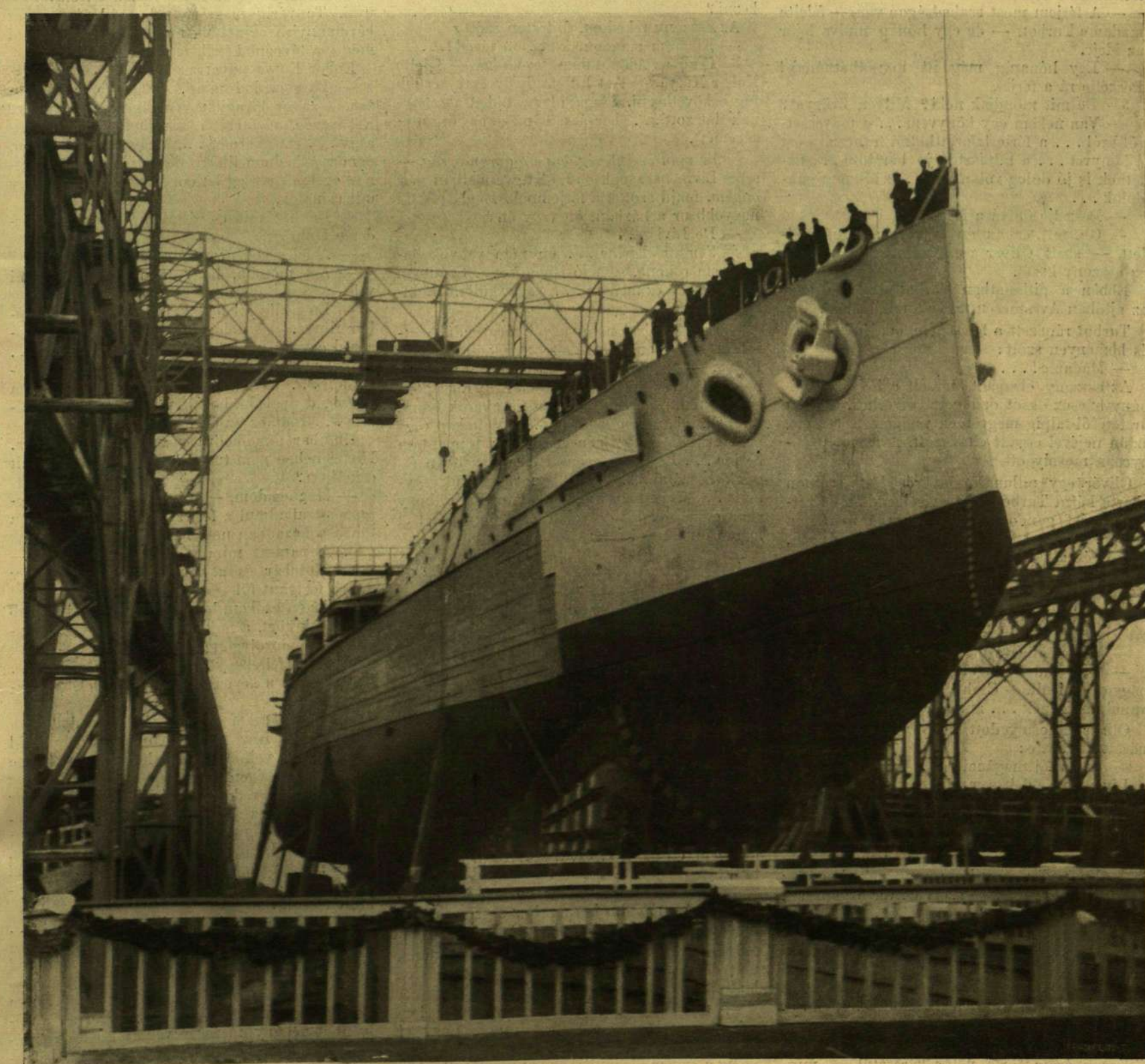
VASÁRNAPI UJSÁG

4. SZ. 1914. (61. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ **HOITSY PÁL.**

BUDAPEST, JANUÁR 25.

Szerkesztőségi iroda: IV. Városmegye-utca 11. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Egyes szám ára 40 fillér. Előfizetési feltételek: Egészévre 20 korona, Félévre 10 korona, Negyedévre 5 korona. A "Világkrónika"-val negyedévenként 1 koronával több. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldij is eszotolandó.



A "SZENT ISTVÁN" DREADNOUGHT VIZREBOCSÁTÁSA FIUMÉBAN.

Jelky Gyula felvétele.

Porcellán muzsika

Regény. Írta Szini Gyula

Leleplezés.

Csárday Olivér csaknem a kapuig kísérté le a minisztert, aztán a lazac-színű szobát kereste föl, a hol madame Turbot már várt rá.

— Ugy-e, milyen kedves ember a miniszter? — kérdezte Olivér.

— Oh, túlságosan, — felelte a francia asszonyka. — Kevés embert láttam életemben, a kinek oly szobósege volt, mint neki. Egyáltalában, ha kedvességről van szó, hogy említhet másvalakit saját magával egy napon, monsieur Csárday?

— Én pedig, madame, örökké sajnálni fogom, hogy magyarnak születtem, mert én egy napon el fog bennünket hagyni.

— Sajnos, már holnap... Este indulunk vissza Párisba... pedig...

— Pedig?

Madame Turbot elmosolyodott:

— Szerettem volna, ha ismeretségünk tovább tartott volna...

— Igazán? — szól Olivér. Megvallom, én is azon törtem a fejemet, hogyan lehetne magát a férjével együtt hosszabb időre Budapestre láncolni. Nincs erre semmi mód?

— A férjem most szabadságon van, — felelte madame Turbot, — de egy hónap múlva lejár az ideje.

— Egy hónapig még itt maradhatnának! Beszélje rá a férjét.

— De mit mondjak neki? Milyen ürügyet? — Van nekem egy könyvem... a művészetéről szól... a férje lefordíthatná francziára ezt a könyvet... a miniszter jó barátom... úgy letnek is jó dolog volna ez!... az államra gondolok...

— Beszélje ön rá a férjemet!

— Oh, mit ér az én szavam az öné mellett, — szól Olivér és bizalmasan megfogta az asszony kezét.

Ebben a pillanatban Turbot úr jelent meg az ajtóban Avramescu tanár társaságában.

Turbot ránézett a feleségére, odalépett hozzá és keményen szól:

— Madame!...

Az asszony elsápadt, fölkel a helyéről, néhány búcsúzó szót dadogott Olivérhez. Turbot úr tetőtől-talpig megvetően végigmérete Olivért, aztán nevével együtt eltávozott. Avramescu gúnyosan mosolygott.

Olivér egy pillanatra elvörösödött, számon akarta kérni Turbot bántó viselkedését, de hirtelen mást gondolt, vállat vont és maradt a helyén. Czigarettát vett elő, hogy rágyújtson. A hely ép alkalmas volt rá, hogy távol a társaságtól, kissé megpihenjen.

A mint az első füstcsövét kifújta, köhintést hallott a háta mögül. Hátranézett, Livia állt ott a szoba félhomályában.

— Maga hallgatózott?

— Nem tudok angolul, — felelte Livia és nagyon elpirult. — Csak láttam, hogy megfogja annak az izének... annak a nőnek a kezét.

Olivér elmosolyodott, mélyen Livia szemébe nézett, kérdezte:

— És ez fáj magának?

Livia nem felelt semmit.

Olivér még jobban fürkészte a szemét:

— Mondja, Lili, mit sugdosott maga a sarokban olyan sokáig Avramescu tanár úrral?

— Údvarol nekem, — felelte Livia.

— Én pedig megtiltom magának, hogy az udvarlását fogadja! — szól Olivér izgatottan.

— Micsoda jogan?

— Micsoda jogan?!

— Micsoda jogan?!... Micsoda jogan?!... Mert szeretlek!... Mert megörülök, ha valaki csak rád lehel is... és te a kacérsággal agyongyötörsz engem... vissza akartam neked fizetni, ezért udvaroltam a francia nőnek... ezért!... ha tudni akarod...

Livira úgy hatottak ezek a szavak, mintha villamos áram járta volna keresztül... minden porckikája, minden erecskéje lázasan zsi-bongott... rosszul volt a boldogságtól... a

szemébe forró könnyek szöktek... oly gyöngén állt a lábán... úgy forgott körülötte a világ... és érezte, a mint Olivér karja a dereka köré fonódik... a szíve vele lüktetett... A hátán valami végtelen lassú, gyilkosan hideg didérgés futott le... Szeme előtt karikák tüzeltek... a füle esengett... és Olivér ajkát úgy érezte, mintha forró zsaratnok lett volna...

— És ebben az örvényszerű pillanatban egy kigyulladt piros arc jelent meg az ajtóban, a szájában hatalmas szivarral, a melynek tűzrózsája szinte gúnyosan pislogott... Kóbor Kutya...

Mindent látott, mindent észrevett... és sem Csárdaynak, sem Livianak ajkára egy magyarázó szó sem tudott feltörni... Csárday lehajította a fejét és valósággal elneszelt, mint a leleplezett bűvész. Livia pedig ott maradt védtelenül, szinte megalázva és ellenséges, félő tekintettel vizsgálta Kóbor Kutya arcát.

Dávid Gábor elmosolyodott. Kívette a szivart a szájából és szól:

— Rossz proféta vagyok?... Nem megjósoltam, hogy mindez egy napon be fog következni?

Az asszony rekedten, fojtottan szól:

— Kikérem magának... ön téved!...

— Csak az időpontban tévedtem, — felelte Kóbor Kutya. — Azt hittem, hogy csak később fog bekövetkezni. Maga olyan hideg asszonynak látszott... bocsásson meg az őszinteségemért.

— Ez nem őszinteség, hanem gorombaság, — szól Livia haraggal. — És ha gyanúsítani mer engem, majd szólok a férjemnek. Meglátjuk, ki nagyobb úr a házban, ön vagy én?

— De Livia...

— Semmi «Livia»... én nem vagyok önének sem rokona, sem jó ismerőse... Szólitson a megfelelő czimemen... vagy különben kitatusim!

— Egyáltalában nem vagyok megrendülve attól, a mit mond, — felelte nyugodtan Kóbor Kutya. — Engem nem lehet megsérteni. Kutya megszokta a verést. És engem nem fog ellenségesévé tenni, Livia! Én barátja akarok lenni, ha kell, akarata ellenére is... Voltaképp ropant örülök, hogy ilyen «rosszor» toppantam be ide... Legalább ezentúl bizalmasabban fogunk beszélni... és jobban megértjük egymást... Csak nem hiszi el rólam, Livia, hogy akár egy szóval vagy akár csak egy jellel el fogom önt árulni a férjének?

— Nincs semmi titkolni valóm a férjem előtt! — harsogta Livia. — Az ön praepotentiája már türhetetlen ebben a házban! Mit szagol, mit szimatol ön folyton utánam? Mi köze önek az én dolgaimhoz? Csak a férjemnek tartozom felelősséggel. Ki maga? Ha nem fogja magát tisztességesen viselni... akkor...

— Akkor?... Mondja ki a leggorombább szót, a mit tud, Livia. Üssön akár arczul és én az ábrázatom másik felét is oda fogom tartani... Hihetetlenül szép egy haragvó, kigyúlt orezájú, szikrázó szemű asszony!... Livia, mi történt magával? Olyan hatást tesz rám, mintha egy alabástrom-szobor hirtelen tűzszoloppá gylladt volna ki... Oh, engedje meg, hogy tovább gyönyörködjem benne... Istenem, miért nem lehettem én az, a ki ezt a szobrot megaléventette!

— De azért végül mégis ön fog innen kirepülni! — mondta haraggal az asszony és ott hagyta faképnél a Kóbor Kutját.

Dávid Gábor gúnyos jóakarattal nézett utána, míg észre nem vette, hogy a szivarja egészen kialudt.

— Oh, még ez sem történt meg velem soha! — motyogta. — Azt hittem, hogy az egész idő alatt nyugodt, fölényes maradtam, pedig a szivar bizonyítja, hogy megfélemedtem róla és magamról... Ez az asszony mégis föl tudja igazni az embert!

Ki az úr a házban?

A zsúr után következő napon Kóbor Kutya felült, hogy az ebédőben csak kettejüknek volt terítve.

— A feleségem gyöngélkedik, ágyban maradt, — jelentette Oláh Holubár.

A házigazda az egész ebéd alatt keveset beszélt, gyakran nem is felelt Kóbor Kutya kérdéseire. Dávid Gábor ebből már sejtette, hogy valami készül és mikor a fehércsütyüs inas a feketekávé hozta be, mosolyogva és hangosan szól:

— Most jön a fekete leves... vagy a hogy falun mondják, a «kitoló kása»...

Holubár meglepetve nézett rá, nem felelt semmit, mert meg akarta várni, míg az inas kimegy. Csak akkor emelte föl a szavát.

— Mivel bántottad meg te a feleségemet? — kérdezte Holubár és hangján érzett, hogy szigorú szeretne lenni, de nem tud.

— Várj egy kicsit, — felelte Kóbor Kutya. — Az inas odakinn még hallgatósik.

Holubár gyötrelmesen gyúrta kenyérgalacsinját, gondolkodott, végre megszólalt:

— Fiam, ezt a dolgot nem lehet tréfával elűtni. Te vérig megsértetted a feleségemet és bármennyire sajnálom, neked ebből a házból még ma távoznod kell.

Kóbor Kutya szivarra gyújtott:

— Parancsolod talán, — kérdezte gúnyosan, — hogy lovagilag rendelkezésedre álljak? Két segéd, vivőterem, kard és pisztoly, botrány... ezt akarod?... Megvallom, barátom, nem viselkedtem illően, de a jó boroktól tegnap egészen részeg lettem és nem tudtam, hogy mit csinállok.

— De hát mit csináltál voltaképp? — kérdezte Holubár.

— A feleségem nem mondta meg?

— Azt mondta, hogy nem akar fölízgatni velem.

— Én pedig föl foglak igazgatni, — szól Kóbor Kutya. — A dolog úgy történt, hogy a feleségem egyedül volt a lazac-színű szobában... én beléptem... valósággal tántorogtam a lábamon... és nem tudtam ellentálni... a feleségem nyakába borultam és... megcsókoltam... Ime, ez az én bűnöm!

Holubár álmélkodva nézett Kóbor Kutyra. Hirtelenében nem tudta, hogy mit feleljen, mit csináljon?

— Megfogadom, — szól Kóbor Kutya, megragadva alkalom a férj zavarát, — hogy soha többé a házban nem fogok becsipni.

— A paraszt mindig kiűtiközök belőled, — szól Holubár és a hangján megérezte, hogy dühre foryant föl.

— Az én csókom legyen a legveszedelmesebb mindazok közt, a mik a feleségedet veszélyeztetik, — mosolygott Kóbor Kutya. — Csak nem vagy féltékeny rám?... én rám?... Ugyan nézz a képeembe... hát kellek én asszonynak?

Holubár akarata ellenére elmosolyodott:

— Már az igaz, Kóbor Kutya, ha már terád is féltékeny volnék, akkor holnap el kellene válnom a feleségemtől.

— De azért vedd tudomásul, — szól Kóbor Kutya, — ha az asszony nem is szeret engem, én szerelmes vagyok a feleségedbe... és sohasem tudhatod, hogy az ilyen bolond, szerelmes, féltékeny komondor, mint én, mire jó a házban!

Holubár elgondolkodott és egészen megenyhülten szól:

— Meg fogom békiteni a feleségemet... Meg fogom neki magyarázni, hogy alapjában véve áldott jó ember vagy, csak a modorod nyers és parlagi.

Holubár kiment a szobából, Kóbor Kutya pedig szájában egy hatalmas szivarral, a milyenből néhány tucatot vágott zsebre a zsúron, kényelmesen beleült egy mély karos székbe és magában elgondolta, hogy nincs a világban senkinek sem jobb dolga, mint egy kőzsa, sokszor elpáhol, kitanult, ravasz eb-

nek... háza, felesége, vagyona a legnagyobb rendben... tűzvész, tolvaj nem fenyegeti... szegényebb, nyomorultabb már nem lehet... nines félni és féltetni valója... és ha felfordul, felfordul!

A szobaleány lépett be a szobába, hogy letakarítsa az asztalt. Ezüst lapát és morzsakéfe volt a kezében, hófehér csipkés kötőkéje a feketé ruhája fölött. Piros arczú, huncuzt szemű, szőke leány volt... kissé az operettek emlékeztetett kaczer romlottságával.

Kóbor Kutya elkapta a derekát, czuppanósan megcsókolta. Ekkor lépett be megint Holubár a szobába. A leány vihogva szökött ki.

— Már a cseléségnek sem hagysz békét? — formédt rá Holubár Kóbor Kutyra. — Mi van veled? Az erotikád eddig egészen ismeretlen volt előttem. Mondhatom, utálatos vagy!

— Miért nem csináltattad fából a szobaleányodat?

Oláh Holubár arca egyre inkább elkomorlyodott:

— Beszéltem a feleségemmel, — mondotta, — de hajthatatlannak találtam. Kijelentette, hogy vagy ő megy el a háztól, vagy te. Ilyen körülmények közt, barátom, bármennyire sajnálom is, kénytelen vagyok a feleségem akaratába belenyugodni.

— Nagyon finoman fejezed ki magad, — mosolygott Kóbor Kutya. — Nekem nem fáj volna az sem, ha nyersebb és őszintébb módon dobsz ki. Világért sem akarok a házban háborúságnak az oka lenni és szép szerével elmegyek...

— Ez azonban nem jelenti azt, barátom, — szól Holubár, — hogy mi végkép szakítunk egymással. Remélem, hogy te is átlátod, hogy ezáltal jobb akaratom ellenére rendelem magam alá a feleségem szeszélyének. Mi azért ezentúl is találkozhatsz, ha nem is ebben a házban.

— Titkos légytökra akarsz hozzám jönni? — nevetett Kóbor Kutya. — Bajosan fog menni, mert ha én egyszer neki indulok a világnak, akkor ki tudja, hol állok meg. Akkor ugyan kerestethetsz, kurrentáltathatsz engem az egész országban!

Holubár nyögött, sóhajtozott és csaknem sirva mondta:

— Igazán nehezen válok meg tőled, barátom. Rövid idő alatt úgy hozzád szoktam, hogy szinte fáj nekem, hogy elmég. Annyi gondolat, tervem volt veled közös és ezeket most itt hagyd félig árván. Azt is gondolhatnád magadban, hogy önzésből beszélek, mert a Pantheon tervét veled együtt akartam megcsinálni, de hidd el, hogy más okból siratlak. Meghitt és megbízható barátom voltál. Ha beszélgettem veled, sokat tanultam tőled. Gondolataink kölcsönös kicserélésével csak én gazdagodtam. Mindez hiányozni fog nekem.

— És ha az asszonyok tudnák, hogy az embernek mily szüksége van barátra, a kivel szemben közlekenyebb lehet, nem volnának olyan ridegek és kárlehetetlenek ép férjeik legjobb barátaival szemben.

— Ha annyira megsiratsz, — szól komolyabban Kóbor Kutya, — tehetnél is valamit értem. Elvégre te vagy az úr a háznál vagy mi? Mindenféle asszonyi szeszélynek nem kell mindjárt engedelmessékedni!

— Úr a háznál! — mosolygott keserýesen Holubár. — Hiszen te mondtad, hogy eladtam magamat.

— Én? Soha!

— Ha nem mondtad, legalább is gondoltad, — szól Holubár. — És igazad van. Eladtam magam. És a vevő kifogásait tiszteletben kell tartanom. Ez a kereskedelmi szokás.

Kóbor Kutya, a ki addig állt, hirtelen leült, nagy kényelemmel elhelyezkedett és szól:

— Most pedig azért sem megyek el innen. Itt maradok! Dobass ki az inasoddal, ha mersz. De a magam jószántából nem megyek. Nem én!

A vesztegetők.

Oláh Holubár nem tartozott az erős akaratú emberek közé. A mint látta, hogy Kóbor Kutya sem szép szóra, sem rábeszélésre nem hajlandó elmenni a Porcellán Hajlékból, belenyugodott abba, hogy Dávid Gábor tovább is a házban maradjon. Holubár talán életében először szállt szembe a felesége akaratával. A vihar elől, a mit felesége részéről várt, azonban me-

nekülni igyekezett. Elment hazulról és Kóbor Kutját rábízta a sorsára.

A délután folyamán az első vendég Csárday Olivér volt. Egyenesen Kóbor Kutját kereste föl, mielőtt Livival egy szót is váltott volna.

— Megkaptam a könyvem, a mit három nappal ezelőtt küldtettem el a címére? — kérdezte Dávid Gábertól.

— Köszönöm, megkaptam, — felelte Kóbor Kutya.

— Elolvasta?

Kóbor Kutya könnyedén a vállát vont:

— Elolvastam.

— És hogy tetszik önek az «Uj stilus» című könyvem?

Kóbor Kutya elgondolkodott, aztán fanyar mosolylyal szól:

— Sehogy.

— Mit tart benne hibásnak? — kérdezte kíváncsian Olivér. — A könyv alapeszméjét vagy a megírását?

— Nem érdemes erről a könyvről komolyan beszélni, — felelte Kóbor Kutya.

Olivér egyáltalán nem sértődött meg.

— Pedig — szól és igyekezett Kóbor Kutya szemét fürkészeni — egy pillanattal arra gondoltam, hogy a «Pillér»-ben önnel iratom meg a könyvemről a bírálatot. Az ön független és alapos tudású tolla rendkívül emelné a könyv tekintélyét és én nem akarok szűkkeblű lenni, a honorárium megállapítását teljesen önre bízhatnám.

— Szabad az igazságot megírni a könyvről? — kérdezte Kóbor Kutya.

— Szabad, — felelte Olivér különös hangsúlylyal, aztán mosolyogva szól: — Akármilyen erős támadás is lesz, én leadam a «Pillér»-ben. Ezzel is meg akarom mutatni, hogy nem zárkozom el semmiféle véleményem elől. Irja meg föltétlenül a cikket, számítok rá és olyan tiszteletdíjat fogok fizetni érte, a melyt Magyarországon még nem adtak!

Kóbor Kutya czinikusán mosolygott:

— Pénz engem nem igazt, — mondta.

— Nem ép a pénzzel akarom önt kecségetni, — szól Olivér makacsul — hanem szeretném megnyerni a «Pillér» munkatársának és ezért nem riadok vissza semmi áldozattól. Fáj nekem, hogy olyan kiváló ember, mint ön, parlagon heverteti a nagy tehetségét. Ön egész életében, úgy látszik, az igazságot kereste, azt az egyetlen dolgot, a mit a földön nem lehet megtalálni. És most hova jutott vele? Nem tud a saját lábán megélni, idegen emberek kegyelmekegyére szorul és a mint hallom, össze akar állni Oláh Holubárral, hogy együtt tervezék meg a Pantheon. Holubár talán tehetségesebb nálam?

— Fiatalember, ön tetszik nekem, — mosolygott Kóbor Kutya, — jelentéktelennek látszó szövegekkel bele tud világitani a dolgok velejébe és meg tudja mondani, hogy voltaképp mit akar. Ön ajánlattal jön, a melyet hirtelenében nem tudok elfogadni, mert gondolkodnom kell fölötte.

— Gondolkodni?... kérem! — mosolygott Olivér. — A dolog csakugyan nem sürgős.

Csárday könnyed eleganciájával meghajította magát és átsietett a háziaszony üdvözlésére.

Dávid Gábor magára maradt és igyekezett átgondolni mindazt, a mit Olivér a szavaival sejtetni igyekezett. Beszélgetésük egész ideje alatt egyszer sem volt szó arról, a mi Olivér meglepő előzékenységét okozta, arról a forró jelenetről, a melynek Kóbor Kutya véletlenül tanuja lett és mégis voltaképp e körül forgott leginkább eszmecserejük.

Kóbor Kutya belelátott Olivér kártyaiba és csodálkozott rajta, hogy ez a merész és szélhámos hazárdjátékos be engedte pillantani a terébe. Szövegszerűen szólította föl Kóbor Kutját és aljas cselészövéshez, a melynek semmi más célja nem lehetett, mint a ház gazdáját kijátszani, esetleg kiforgatni a házából, vagyonából és a helyébe ülni.

Az Olivér rejtett célzásait most már egészen megértette Kóbor Kutya.

— Én az asszonyt akarom, — hangzott ki Olivér szavaiból, — a szerelmét, yagonát, a Porzellán Hajlékból, mindent! Neked, Kóbor Kutya pedig följárlom, ha czinkostársam leszel, a «Pillér» támogatását, a miniszter barátságát és a magam nagy reklámdobját ahhoz, hogy te nyerd meg a Pantheon építését. Neked

semmi más kötelességem nem lesz, mint hogy Oláh Holubár kitérítésében segítségemre légy.

A mint Kóbor Kutya kinézett az ablakon, megpillantotta a kertben Avramescu tanár urat, a ki messziről barátságosan üdvözölte. Kóbor Kutya visszaköszönt neki, mire Avramescu néma kézjelekkel hívta le a kertbe.

Kóbor Kutya észén átvillant valami és lesietett a tanár úrhoz.

Avramescu abba a sátorba vonult vissza Dávid Gáborral, a hol először találkoztak.

— Nagyon fontos dologban szeretném a tanácsát kérni, — kezdte a professor. — Szanatóriumot akarok építtetni idegbajosok számára és azt szeretném, ha ez az épület nemcsak belsejében volna a modern technika minden vívmányával felszerelve, hanem már művészi külsejével elárulná, hogy nem valami szomorú örültek háza, hanem előkelő «buen retiro», a hol fáradt idegek kellemes üdülést, paradicsomi kényelmet és gondatlan életet élvezhetnek. Azt hiszem, hogy a mit én gondolok, azt csak ön tudná megvalósítani.

— Nagyon meghat a bizalma, tanár úr, — felelte Kóbor Kutya, — de meg kell őszintén vallanom, hogy nekem sem irodám, sem egyéb személyzetem nincs ahhoz, hogy a munka kivitelét elvállaljam. A tervet szívesen megcsinálom, de a többit Holubár barátomra kellene bíznom.

— Oh, én is így gondoltam, — felelte Avramescu, — hiszen önk, úgy tudom, most együtt dolgoznak. A fő az, hogy ön és hogy eskis ön készítse el a tervezetet. Nagyszabású, nagy-szerű, soha nem látott dolgot akarok és ön az én emberem!

— A nagyságos asszonynyal már tetszett beszélni? — kérdezte hirtelen Kóbor Kutya.

Avramescu zavarba jutott, csaknem elpirult erre a kérdésre:

— Még nem beszéltem vele, — felelte. — Ó nagysága, mikor bejelentettem magam, kiüzente a szobaleánytál, hogy most nem ér rá, jöjjenek holnap. Egyáltalában nem értem ezt a dolgot. Eddig még sohasem tette meg velem ezt. Ép kérdezni akartam öntől, a ki itt lakik a házban, hogy nem mondott-e önek a nagyságos asszony véletlenül valamit rólam?

Kóbor Kutya szemében gúny villant meg.

— Tanár úr, — szól nyersen, — önek kifelé áll innen a rúdja, ép úgy, mint az enyém is. Még pedig ugyanabból az okból, mint az enyém...

Avramescu kérdő, kíváncsi, kutató pillantást vetett Kóbor Kutyra, a ki erre a különös, mohó pillantásra elmosolyodott és félig a buszja alá mormolta:

— Csárday Olivér...

(Folytatása következik.)

OZIRISZ TOLLPELYHE.

Ozirisz szíve irdalommal néz ránk. Ha majd dergelők, meztelen, bús lelkünk Ott áll mérlegjén s jót alig lel bennünk: Csak egy pelyhet tesz más serpenyőjébe: Oh ha csak ennyi jót is elkövettünk: Ozirisz megtart irdalommal érte.

Egy kis pelyh, flamingó könnyű pelyhe... Reméljen mind, ki jár-kél gýaszba rogyva, Öltözve jajba, estífta, véres rongyba, Kiben anyja s hûga is jót nem lelne: Oh öltözék csak egy pelyhelyny jóba — S nem fog megfágnyi árva vétkes lelke.

Én istenem, vagyunk mi, jaj, sokan, Mulasztói a jócselkedetek, Tévedt sinen járok, vagy kizökkentek, Kik jajt s imát felében visszarágunk, Szavafogyottak, földig megcsattak, — És még mi is remélünk, titkon várunk...

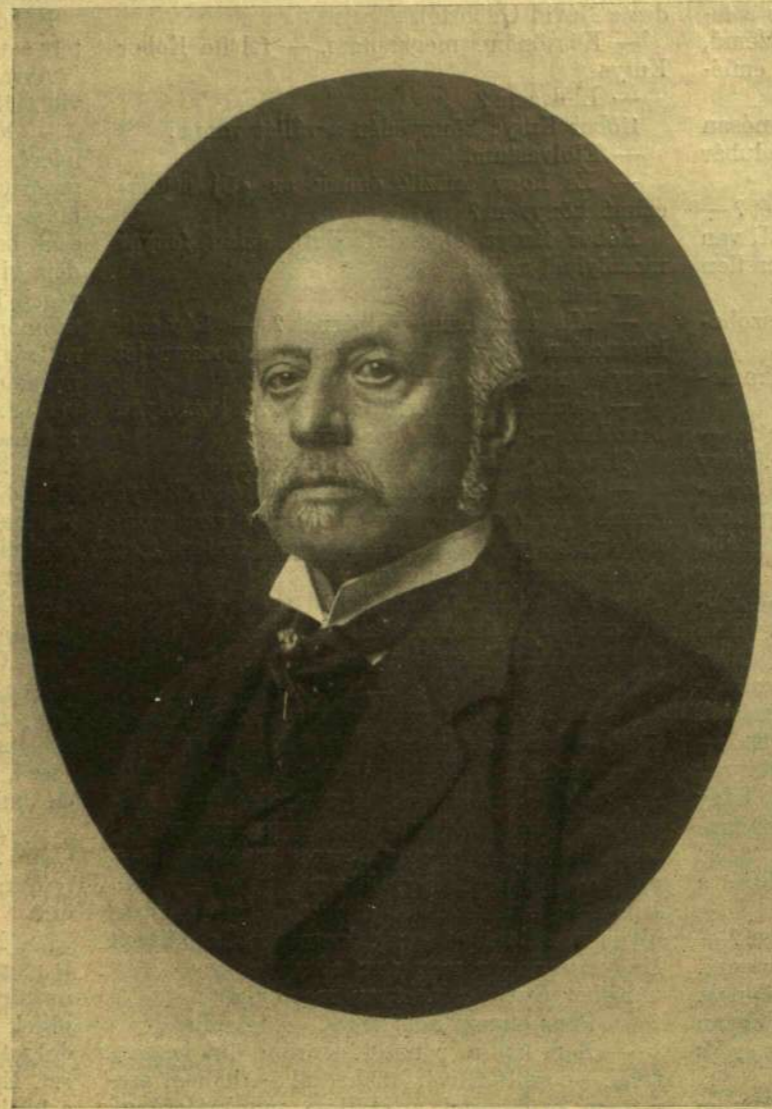
El-elremélünk félénken magunkban... Oh hányzaron látom bús szem-s száj-szögletbe! S a szívek halk lélekzésén pihegve Kicsiny pelyhelyként mint remeg egy bánat, A félénk jószág egy Ozirisz pelyhe, Melyért irdalom jár majd s bünbocsánat.

Bodor Aladár.

ŐRGRÓF PALLAVICINI EDE.

1845-1914.

A magyar közélet szereplő egyéniségei között nincsen egyetlen egy sem, a ki oly sokoldalú működést fejtene ki, mint a minőt őrgróf Pallavicini Ede kifejtett, a kit most ragadott ki az élők sorából a halál. Több nagy pénzintézetnek állott az élén, sok ideig volt a magyar vezető bank, a Magyar Általános Hitelbank végrehajtó bizottságának elnöke. A legnagyobb és a legkülönbözőbb iparvállalatoknak állott élén. Petroleumfinomító, rizshántoló, vasöntő, waggonszerelő, villamos áramot fejlesztő, cellulóz- és papirt készítő, hajóépítő gyárak, gőzmalomok, vas, réz és magnezit bányák, cukorfinomítók állottak vezetése alatt. Mind csupa nagyszabású, európai színvonalon álló intézetek. S ezzel az úgynevezett merkantil működéssel az ellenkező póluson, a mezőgazdaság terén nem kevésbé intenzív a működése. Résztvesz a magyar gazdák minden mozgalmában. Ott áll a Köztelek harcosságainak első sorában, a Hitelszövetkezetek országos szervezésében kiveszi a maga osztályrészét, a gazdák biztosító intézetét, a Hangyát és az Altruista bankot segíti megalapítani s az ország legnagyobb bérlet-gazdaságát hozza létre. A magyar közművelődési mozgalmaknak egyik leglelkesebb szóvivője s daczára, hogy családja idegenből szakadt hozzá, fáradságot nem ismerő elnöke a Dunántúli Közművelődési Egyesületnek s bőkezű támogatója minden hasonló célú törekvésnek. A katolikus egyházi életben tevékeny mozgalmak élén áll, részt-



Köller utóda, Szenes félvétele.

ŐRGRÓF PALLAVICINI EDE.

vesz a budapesti társadalmi élet minden nagyobb mozgalmában s a politikai küzdelmek iránt is — mint a főrendiház és a delegáció tagja — élénken érdeklődik.

S ebben a sokféle és sokmódon ellentétes működésben megtartja mindig a kellő határokat, elkerüli a túlzásokat és összeütközéseket. Sohase vehetik szemére merkantil szövetségesei, hogy agrárius s az agráriusok se panaszkodhatnak, hogy nem őszinte hívük.

Egész élete ügyszólván a nyilvánosság nagy világitása mellett folyt le — és mégis kevesebbre értékelték a kelletnél. Működésének megvolt minden téren a külső sikere; azoknak a vállalatoknak az élén állott, amelyeknek részt vett a működésében; a király is elismerte nagy érdemeit s a fináncvilág előkelőségei közül őt tette elsőnek — sokáig egyedül — valószínűs belső titkos tanácsossá. De a kiknek alkalmuk volt hosszabban érintkezni vele, mégis tudták, hogy sokkal több lakik benne, mint a mennyit általában hisznek.

Lapunk is nagy veszteséget szenved a halálával. Elnöke volt a Franklin-Társulatnak, legnagyobb nyomda és irodalmi vállalatunknak, mely a «Vasárnapi Ujság»-nak tulajdonosa. Ebben a minőségében is magasabb szempontok vezették. Egy nyereségre alakult részvénytársaság élén is nem az üzletember merev álláspontjára helyezkedett, hanem tekintetbe vette az intézet tiszteletre méltó múltját s oda törekedett, hogy az a magyar irodalomnak és tudományának egyik elsőrendű tényezője legyen.

A VILÁG LEGÖREGEBB HUSZÁRJA.

Nem tudom, a kecskeméti huszárok hallottak-e sokat az öreg Skultéty László huszárszázlótartóról. Pedig érdemes volna tudniuk róla, mert az ő ezredük zászlaját hordozta és lobogtatta sok véres csatában. Száz esztendővel ezelőtt, mikor még Nauendorfoknak hívták a mostani nyolczas huszárokat, Nauendorf Károly bárónak, az ezred akkori tulajdonosának nevééről. Azt sem tudom, ismerik-e a vén huszár képét, a mint szép régi magyar huszárviseletben, tarsolyosan, délczeg paripa hátán ülve, tartja kezében az ezredlobogót. Nem csodálom, ha nem ismernek, mert már csak egy példány van meg róla Trencsén vármegye Hegyesmajtény községének római katolikus népiskolájában. Az öreg huszár életében a bécsi kereskedőktől ezerszámba vették ezt a lovasképet. Mert Skultéty Lászlót nemcsak a kaszárnyában ismerték, hanem tisztelték, becsülték az egész armádiában s különösen Bécsben is, a hol nem egy véres hadjárat után pihentek meg a Nauendorf-huszárok. Ilyenkor kevés népszerű ember volt a kaszárnyában, mint az öreg Skultéty László. A polgárok nyájasan köszöntötték, aranygalléros tiszturak jártak hozzá látogatásba s vitték hozzá a sok ajándékot, az ezred tisztikara is sokszor hívta vendégül az asztalához s olyankor mindig az öreg zászlótartó ült az asztalfőn. Az ezred legénysége «atyámuram»-nak szólította és nagy tisztelettel vette körül.

Valószínű, hogy Skultéty László nem tanult sokat. A szülőfalujában, Majtényben, még iskola sem volt, mikor az 1735. és 1838. évek közt elfolyt időben megszületett. Mégis jól beszélt magyarul, németül, tótul és törhetően bírta a francia és a latin szót. Az ezred katonai lelkésze följegyezte róla, hogy győzni minden hónapban latinul győnt meg neki.

Szokatlanul korán csapott fel katonának. Igaz, hogy szokatlanul sokáig szolgált: úgy körülbelül nyolczvan esztendeig s kilenczvennégy vagy kilenczvenhét esztendő volt, mikor — 1832 augusztus havában — meghalt Ujaradon. Három császárt szolgált: Mária Terézia királynénkat, II. József császárt, aztán Ferenc császárt és királyt, mostani királyunk nagytatyját. Hét nagy háborúban vett részt. Vitézül harcolta végig a hetéves háborút, részt vett Hadik híres berlini kalandjában is. Mire megérte a negyvenet, előléptették — tizedesnek. De József császár idején, a török háborúban, Nándorfejérvárnál olyannyira kitüntette magát, hogy egy esztendő múlva, 1790-ben, kinevezték zászlótartónak. Ekkor már öreg katona volt: túl volt az ötvenen. Most következett még csak életének fénykora. A mi úgy értendő, hogy az ezred lobogójával mindig elől járhatott a csatában. A napoleoni háborúkban is, melyekből az öreg Skultéty bőven kivette részét. Öreg volt biz 6, de még mindig szolgált. Ferenc királynak is feltűnt egyszer, 1825-ben, mikor Galicziából Bécsbe vonult az ezredével. Megkérdezte tőle, mennyi idős? Kilenczven éves volt már akkor az öreg huszár. A császár felmelegedett. Azt mondta, kinevezi tisztnek a vén katonát s úgy nyugdíjaztatja. De Skultéty megjegyezte a nagy tisztességétől s azt mondta a császárnak, hogy ha kegyében akarja részesíteni, hagyja meg haláláig zászlótartónak. Kivánsága szerint történt. Két évvel utóbb Hódmezővásárhelyen állomásozott és estei Ferdinánd herceg, a magyarországi csapatok főgenerálisa, szemlét tartva az ezredeken, megpillantotta a vén huszárt, a ki az ezred zászlaját tartotta a kezében. Oda ment hozzá és azt mondotta neki: «Sok a mi sok, édes öregem; nem neked való ez már!» És maga segítette le lováról a vén zászlótartót.

Az öreg azt gondolta magában, hogy még mindig nem sok. És ezredénél szolgált halála

napjáig. De az 1831-ik esztendőben, mikor újabb háborúba vitték az ezredet, az öreg zászlótartó — kilenczvennégyedik és kilenczvenhatodik éve közt járt már akkor — Ujaradon maradt vissza a pótszázadával. Sirt benne a lélek, mikor elbúcsúzott zászlajától és délczeg ezredétől. Ez időtől fogva azzal telt az élete, hogy mindennap kiment ahhoz a hársfához, melynek árnyékában állt, mikor utóljára látta ezredlobogóját. Ez alatt a hársfa alatt találták meg holtan az 1832-ik év egy nyári reggelén. Az öreg Skultétyt Ujaradon is temették el. Ott pihen több mint nyolczvan esztendeje, szép síremlék alatt, melyen ez a felírás hirdeti a vén zászlótartó emlékét:

«Itt nyugszik a világ legidősebb huszárja, Skultéty László, a Herceg Szász Kóburg Götha huszárezred zászlótartója. Szolgált 81 évet, meghalt 1831. Kisasszony hava 19. A vitéz katonai erények elismerése és kegyelete jeléül emelte — a hadsereg és polgárság adakozásából — Ujarad községe 1898. évben.»

Van az öreg zászlótartónak még egy kőből faragott emléke az országban: az a kőoszlop, melyet a szülőfalva közelében levő Barossháza főterén állítottak fel. Gieslingeni Giesl Oszkár holleschaueri jószágkormányzó egy érdemes fiúzetet is irt az öreg magyar huszár dicsőségéről.* Ahhoz van mellékelve a hű másolata annak az egykorú képek, mely lóháton ábrázolja Skultéty László zászlótartót, ki a kecskeméti huszárok ősi hadilobogóját tartja a kezében. Ez a kép ki volt állítva az 1900. évi párisi világkiállítás magyar huszártérképében, a leghíresebb magyar huszárok képei közt, s a «Vasárnapi Ujság» is közölte. A daliás képhez most itt elmondottuk a vén katona daliás élettörténetét is.

* Estandartenträger Ladislaus Skultéty. Einundachtzig Jahre im K. u. K. Österr. Ungar. Militärdienst. «Der Welt ältester Soldat.»



LOVAS SKI-SPORT.



TÁRSASÁG A SPORTPÁLYÁN.



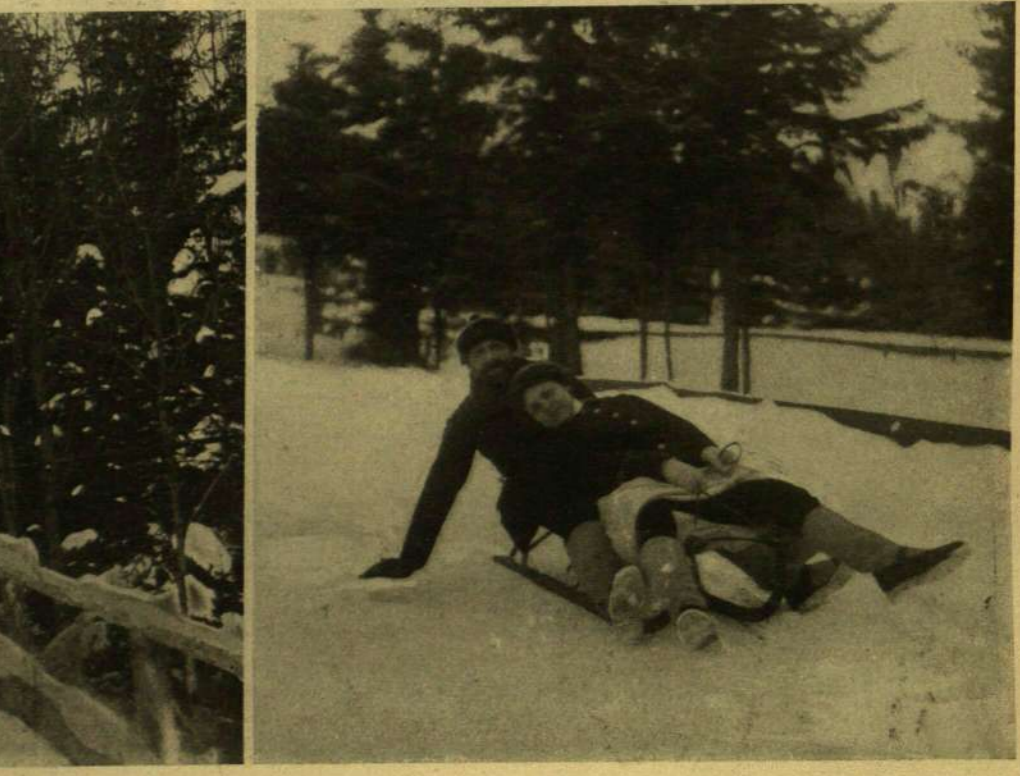
A FÖLVONÓNÁL.



KETTŐS BOB VERSENYBEN.



ÖTŐS BOB FELVONTATÁSA A STARTHOZ.



KETTŐS RÓDLI A CZÉLNÁL.

TÉLI ÉLET TÁTRALOMNICZON. — Jelfy Gyula félvétele.

SZÍNHÁZAK

BERNARD SHAW: Androklesz és az oroszán, a Magyar Színházban.
GARAMSZEGHY SÁNDOR: Matyólakodalom, a Nemzeti Színházban.

A *Caesar és Cleopatra* tavalyi előadásából tudjuk, hogy Bernard Shaw azt az illúziók nélküli, prestigetelen látást, melyet a *Pygmalion* alkalmából legutóbb fejtegettünk, átviszi a történelemre is. És ugyanez az is láttuk, hogy a történelem újszerű, realizisztikus felfogására való törekvés, bármennyire helyes és a mai tudomány eredményei szerint megokolt meggondolásokon alapszik, a lényegben éppen olyan hamis fölfogására vezet a történelmi tényeknek és embereknek, mint a régi, romantikus történelmi felfogás. Csak éppen ellenkező irányban vezet félre, — nem idealizálja, hanem parodisztikussá teszi a történelmet.

Az *Androklesz és az oroszán* még jobban bizonyítja ezt, mint a *Caesar és Cleopatra*. A Nero-korabeli őskeresztény martirokat akarja bemutatni a maga egyéni megvilágításában. Efféle dolgokat mutat meg: a halál, akár a mártír-halál is, csak abban a pillanatban válik reális valósággá az ember tudatában, a mikor lesújt fejére, — addig csak akadémikus, nem realizálódó fogalom, az ember nem éri föl a valóságát; a martirok, mikor a cirkusba indulnak, nem érzik igazán a halál közellétét, gyerekes érzeket mondanak róla, — úgy mennek a vesztőhelyre, mintha nem is az ő életükről volna szó. Továbbá: a vallás, még a martirok vallása is valami külön szerv dolga az ember lelkében, nincs befolyással semmiféle más funkcióira: lám, a martiriumba induló keresztény lány szerelmesen évődik az őrizetével megbízott római katonatiszttal s véletlen megszabadulásakor felesége nem akar lenni a pogánynak, de a szeretője

igen. A fanatizmus tulajdonképp hisztéria, romlott idegrendszerű emberek pervers izgalmak s ha ezt az izgalmat túlfeszítik, ha a veszett fanatikus, a ki eddig epedve kívánta a mártír-halált, csakugyan szembekerül vele, idegrendszerre felmondja a szolgálatot és a fanatikus rohan áldozni a pogány isteneknek. Még egy-néhány hasonló pszichológiai megfigyelést kapunk, a melyeknek együttvéve azt kellene mutatni, hogy a fenségesnek, nagyszerűnek és áhitatot keltőknek tudott események szereplői is csak közönséges, gyöngé, sőt sokszor egészen jelentéktelen emberek voltak. Csak hogy itt két baj van. Először: az egyes alakok és történeteik együttvéve nem bizonyítanak semmit, mert nem tudjuk őket együttvéve látni, csak külön-külön; olyan componensek, a melyek külön maradnak, nem hatnak egymásra, nem tevődik össze belőlük semmiféle resultáns. Ez onnan van, hogy az alakok tulajdonképpen csak felöltözött pszichológiai vagy szociológiai formulák, theoretikus meggondolásból származnak, nem szervesednek eleven lényekké. Másodszor: mikor így a nagyok tartott történelmi eseményekben csupa hétköznapi embereket látunk, egészen elvész a dolognak a nagysága. Mert hiába: mikor száz egyszerű, szegény ember bátran odamegy a biztos halál elé csupán egy eszme, egy theoretikus gondolat vagy egy érzés hatása alatt, ebben van nagyszerű és fenséges, még akkor is, ha ez az eszme csak homályosan és salakosan dereng primitív agyukban s ha az az érzés csak negyedrésznnyire öntudatos is. A hogy Shaw élénk állítja a cirkusba menő s ott órájukra váró martirokat, csak a köznapi vol-

tukat tudja megmutatni, csak azt láttatja, hogy milyen kicsiny emberek, de abból, hogy mily nagy dologban vesznek cselekvő részt, nem mutat meg semmit. Így aztán az egész nem a történelem látásának és ábrázolásának új módja, hanem a történelemnek paródiája, — ebben az esetben többé-kevésbé mulatságos *Quo vadis*-paródia, a mely csak intelligensebb a harmincz év előtti operettek mythologia-parodizálásánál, de lényegben nem különbözik tőle. Ezt a hatást fokozza az Androklesz-darab mókázó hangja, melyet mindjárt a darab kezdete megüt s a mely állandó marad mindvégig. Miránk a darab olyasformán hatott, mint valami hosszúra nyújtott kabaré komédiázás, a melynek hiányzik minden komoly magja s a mely nem méltó Shaw Európá-szóló, prestigeéhez és ahhoz a fölányeskedő álláshoz, melyet az angol író a világ dolgai-val szemben elfoglal.

Ez a kabaré-színezet annál kirívóbb, mert Shaw, mint minden darabjában, itt is nem alakjait beszélgeti, hanem mindig maga beszél. Az alakok nem egyebek, mint ürügyek Shaw mondanivalójának elmondására, az író egyszerűen szétosztja, a mit mondani akar, egy bizonyos mennyiségű szálra, minden szálból egy alakot gombolyít. A darab aztán az, hogy ezek a gombolyagok jelenetről-jelenetre legombolyodnak s a darab végén nem marad belőlük semmi, — legfeljebb az a papiros-darab, a melyre a czéznát, mint magra, fel szokták gombolyítani. S itt kapjuk meg Shaw élet-ábrázolásának módját, a melyre legutóbb, a *Pygmalion* megbeszélésekor céloztunk. Shaw nem konkretizálva ábrázolja az életet, hanem

absztrakt módszerrel, nem eleven, organikus valóságokat ad eleven, organikus emberi lényeknek keresztül, hanem elméleti tételeket öltöztet fel színpadi jelmezbe s ezeket a tételeket világítja meg a cselekménnyel. Embereit jóformán csak a színpadi instrukciók teszik emberekké, mozgásuknak, beszédüknek nincs semmi életjele. Legjobban azon láthatjuk ezt, hogy az ő darabjaiban a cselekvényben az egyes alakoknak csak abban a pillanatban van része, a mikor tesznek vagy mondanak valamit. Igazi drámaírónál minden jelenet minden pillanatában minden alak részt vesz a cselekvényben, szerves alkotórésze még hallgatásában és mozdulatlanságában is, — Shaw alakjai, a mint elhallgatnak, mérő statisztákká válnak, ép úgy nem tartoznak a darabhoz, a hogy nem tartozunk hozzá mi, nézők: csak éppen hallgatják, a mit az az alak, a kit az író megszólaltatott, beszél. Ebből származik a hatás minősége is: sohasem mutatunk egy alakon magán, még csak egy jelenetben sem, hanem mindig csak egy vicczen, a melyet valamely alak mond vagy csinál, vagyis Shawon mulatunk, a ki mint egy láthatatlan konferenciér, ott van mindig a színpadon és vicczeit mond a színészek száján keresztül.

Eppen nem csodáljuk, hogy a legtöbb Shaw-darabot rendszerint tökéletlenül játszzák. Nem is lehet őket igazán jól, színészi értelemben jól játszani, nem lehet bennük életteljes, megfogható, emberileg meghatározott alakokat játszani. Csak szerepet lehet bennük mondani, jól vagy kevésbé jól, már a hogy a színészek beszélni tudnak. A hol frappáns és érdekes, a mit az író alakjaival mondat, mint a *Pygmalion* legtöbb helyén, ott kitérően beszélő művészek — mint *Hegedüs és Varsányi Irén* — feledtethetik szerepük schematikus voltát. A hol azonban a mondanivaló alantasabb minőségű, ott a színész sem segíthet. Az *Androklesz*-ben ez az eset: a Magyar Színházban sok a jó színész, de rosszul játszzák a darabot. A legjobb még *Z. Molnár* László, a ki egyike a színház legintelligensebb és sokoldalúságával is kitűnő tagjainak. Igen szép volt és néhány szép hangot talált *Cs. Aczél* Ilona. Mintha azonban némi kedvetlenség volna a színpadon, — a Magyar Színházban, a mely tavaly vezetett az összes színházak előtt, az idén nincs szerencséje és ez meglátszik azon a hangulaton is, a mely a színpadról a néző-térre árad.

Mulatságosnak azonban elég mulatságos az *Androklesz* is. Nem olyan briliáns dialekti-

kájú és általában alantasabb tónusú, mint Shaw más darabjai, de teli van tűzdelve olyan érzetekkel, a melyeken csalhatatlanul kaczag a közönség. Néha utólag kicsit röstelljük a kaczagásunkat, az élcz kissé nagyon is primitív vagy pórias volt, — néha azonban jó lelkiismerettel is nevethetünk. Olyasformán vagyunk, mintha élczlapot olvasnánk, a melynek minden élcze egy ugyanazon tárgyra vonatkozik. Shaw is olyanformán tűnik fel, mintha az a publicista, a ki mindig benne rejlik s a ki igazán költővé sohasem tud lenni, legfeljebb ha olykor sikerrel teteti magát költőnek, — most az egyszer leszállott volna az élczlap-író alantibb szerepére.

Bizvást fölmentve érezhetjük magunkat, hogy irodalmi mértékeket alkalmazzunk a Nemzeti Színház új darabjával, *Garamszeghy Sándor Matyólakodalom*-jával szemben. Ilyen primitíven összetákolta darabot tudja Isten, mióta nem láttunk színpadjainkon. A régi népszínművek rég lomtárba került sablonjait vette elő a szerző a régi Népszínházból maradt kelles tárból, nagyjából leporolta őket s jól-rosszul összefoltozta valami darab-félévé. Gőndör Sándor, a szerelmes falurossza, a mekegve beszélő zsidó kocsmáros, a részeses bakter (csakhogy most kisbíróvá előléptette) s a többi sablonná merevedett alak mind kísért a színpadon, ép úgy, mint az az élmélygős, papiros-ízű, mű-népies nyelv, a mely a régi népszínművet dekadenciája korában annyira diszkreditálta. És jól emlékszünk, a népszínmű ez utolsó, romlott korszakának írói, mikor már nem győzték leleménnyel, az ethnografiához folyamodtak, tarka népi kosztümökkel, érdekes vagy inkább kuriozus népszokásokkal takarták el drámairói tehetetlenségüket. A *Matyólakodalom* is tele van ethnografiával, sőt csak az ethnografia ér benne valamit.

Azt irták az újságok, hogy a darab írója a matyó-földről való s szülőföldjének és népének szeretete sugallta a darabot. Ezt szívesen elhiszszük s látjuk is, hogy szimpatiaival bánik a matyókkal. De nem sugallta a darabot a matyó nép ismerete, azt még jobban látjuk. Csak külsőségeket tud rajta meglátni, nem mutat róluk semmi gyökereset, eredetit, lelkileg jellemzőt. Ehhez tudniillik nem elég matyó-vidékinek lenni, ehhez írónak, megfigyelőnek, mélyrelátónak is kell lenni. Olyasformán nézi a népet, mint a vasárnap falura ránduló városi ember: csak a furcsaságot látja

benne, az esetlegest és csak anekdotát tud róla mondani. Egy megfelelő népköltési gyűjtemény segítségével, a melyben benne vannak a matyó lakodalmi szokások, viharr elűző babonák stb., — megírhatta volna a darabot olyasvalaki is, a ki soha életében nem látott mezőkövesdi embert, de általában magyar parasztot sem.

Hogy mennyire kívülről nézi a *Matyólakodalom* írója a népet, azt legjobban mutatja, hogy mindent, a mit matyós vagy általában parasztos dolognak tart, úgy talál fel, mint valami vicczet, a min legalább is mosolyogni lehet. Minden jelentősebb szó mögött, a mit mondat alakjaival, minden jelenet mögött egy felkiáltójelet érzünk: ugy-e, milyen furcsák ezek a parasztok, ni, milyen különösetek mond ez a matyó. Avas szalonnát eszik a paraszt, mint csemegét, — nem érdekes ez? Csupa efféléből áll a darab. Ez a vicczes kedve néha nyilvánvalóan nem igaz dolgokra vetemíti: parasztasszony' sohasem ír levélben effélet, még az urának sem, a kit öt éve nem látott: «ne legyen olyan marha, gyűjje haza kend.» A ki ilyet hisz (s efféle több is van a darabban), az ne dicsekedjék azzal, hogy ismeri a népet.

Egyetlen igazolása lehet annak, hogy ezt az önképzőköri színvonalú darabot a Nemzeti Színház előadta. Alkalmat ad arra, hogy újra a színpadon lássuk *Blahánét*, őregségében is elbájoló kedvességét s gyönyörködőnk lényének alkonyati meleg szépségében. Hogy élveztük volna még, ha csak kicsit jobb a darab, vagy legalább ha jobban előtérbe állítja *Blahánét*. Még így is, jelentéktelen és semmitmondó szerepében is szívőből gyönyörködtünk benne. *Gyenes, Rózsashegyi, Ligeti* Juliska, *Barthos* Gyula is jól tudnak parasztosan beszélni és mozogni, bennük még egy régibb tradiczió él és dolgozik. A fiatalabbak közül *Rajnai* lepett meg jó parasztleányes intonálásával és egy fiatal növendék, *Mikóvényi* gyökeres beszédével. A dialektust, a melyet úgy sem tudtak igazán pontosan betartani, elengedtük volna. A darab zamattalan és gyökeretlen kulisszanyelvét csak annál kirívóbbá tette az, hogy dialektusban mondták el.

Blaháné mellett első sorban a rendező, *Csathó* Kálmán műve, hogy a közönség mégis bizonyos tetszéssel nézi a darabot, — a rendezésnek legalább egy-két helyen sikerült valamennyire elleplezni a darab ürességeit. A színes szép matyó-kosztümök is, melyeknek ma különben is nagy divatja van, hozzájárultak a tetszéshez. *Schöpflin* Aladár.

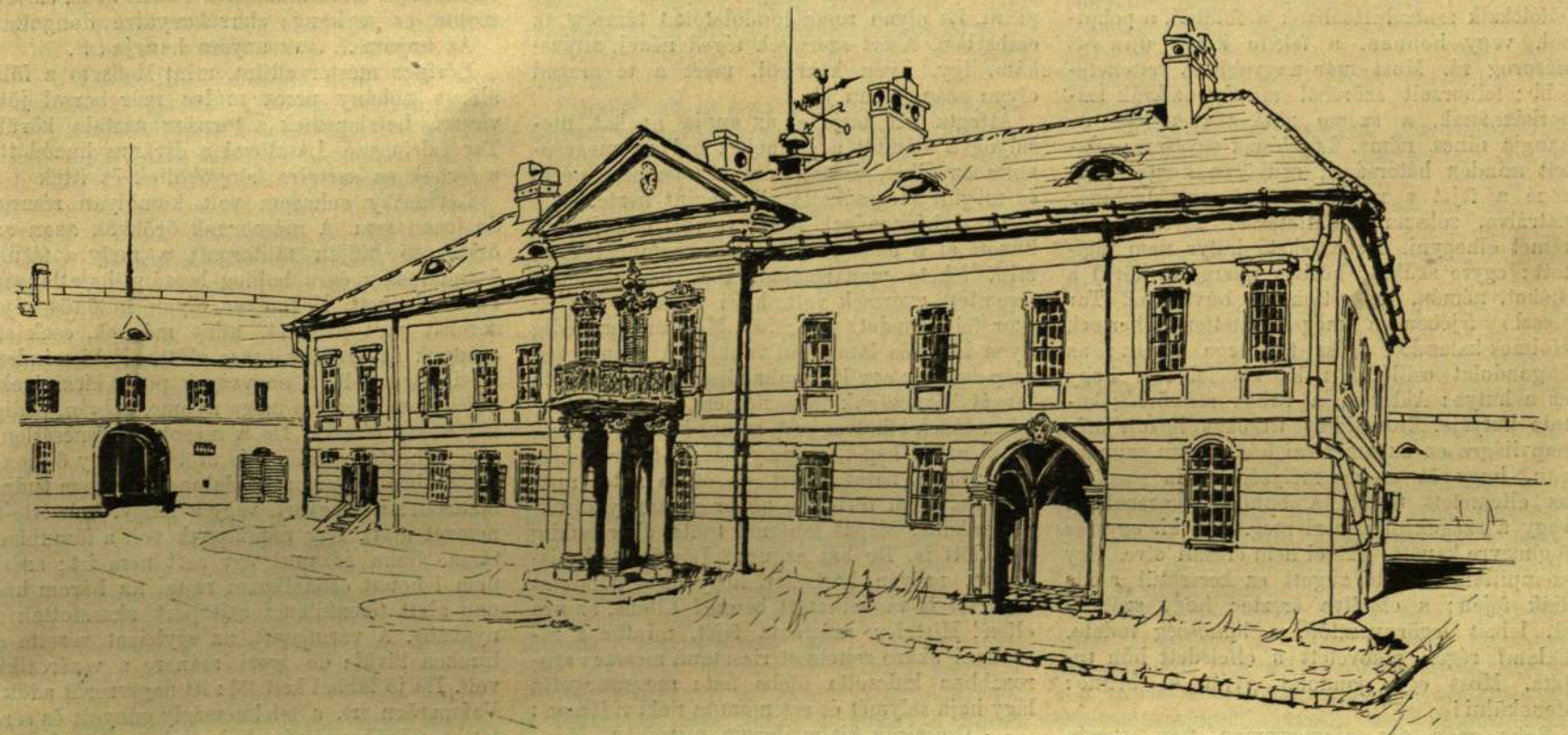


BLAHÁNÉ A II. FELVONÁSBAN.



RÓZSAHEGYI, BLAHÁNÉ ÉS LIGETI JULISKA A III. FELVONÁSBAN.

A «MATYÓLAKODALOM», GARAMSZEGHY SÁNDOR DARABJA A NEMZETI SZÍNHÁZBAN. — Föld Sándor félvételei.



GRÓF ZICHY PÉTER EGYKORI VADÁSZKASTÉLYA Ó-BUDÁN. A HÁZ 1716-BAN ÉPÜLT S LEGUTÓBB KATONAI RUHARAKTÁRUL SZOLGÁLT. — Pörge Gergely rajza.

HOLDVILÁGOS ÉJSZAKA.

Elbeszélés. — Irta OLÁH GÁBOR.

A kis Tar László félt az éjszakától. Csábította ez a titkokkal takarózó hatalom, de sötét rejtelmességétől megdöbben. Gyermekefántáziája, mint a fáradhatatlan művész, örökkön-örökké teremtett; a holdfény elmosódó, fél-derengésében óriás szemekkel bámultak rá a megarcosított házak; az árnyékba hanyatlott zugok és kapualjak: agyrazó rettenetek tanyái voltak neki; az utat szegő hatalmas jegenyék éjjeli zúgásból elevenen eltemetett asszonyok és gyermekek siralma sirámlott; ködös időben a messze pislogó gázlámp sajtós fényudvara: barangoló boszorkánytüzek képét öltötte magára; távoli, határozatlan kiáltásokból halálos sikoltozásokok sejtett; ha valaki sokáig kísértte: rablógyliskora gondolt, s fogvaczogva várta meg, míg valami jámbor eselédány elkeozogott mellette; ha fekete kutyára bukkant: minden hajszála az égnek állt, úgy, hogy majd leesett a kalapja. Téli éjszakán, ha vendégségben voltak valahol, nem mert egyedül kibotolni az udvarra, mert a hidegben szinte szikrázó csillagok döböntő szellemeként néztek le rá. Rettegett a villámlástól és a menydörgéstől; s mióta egy cselédőt meg tudta, hogy csillaglefutáskor mindig meghal valaki, nem mert fölnezi az égre, hogy hulló csillagokat ne lásson.

Egy este, kilenczóra harangszó után, egyedül sietett hazafelé. Éjjeli pillangókra vadászta az erdőn, tanári parancsolatra. A déli szél futó fellegetek üzött a hold előtt; a sápadt csillag, mint valami koronás király, fásult unalommal tartotta szemlét az elvonuló csapatokon. Sokszor egészen elveszett fenséges arca a hatalmas hadak rávetett gyászában, s ilyenkor a földön is feketén úszott tovább a mennyi gárda levett árnyéka.

Tar László még messze volt hazulról. Félélem ült a hátán, aggodalom szaladt előtte. Üresen kongó zug-utczán surrant végig, a maga kopogásától rémledezőn. Mikor elbújt a hold, mintha valami imbolygott volna előtte a semmiségben. Szégyelte magát, hogy negyedik gimnázista létere felni tud, azért halk füttyörészéssel riogatta a ráneheződő ijedelmet.

A hogy a sarkon befordul: egy nagy fekete kutya bukkan rá. Egyenesen neki tart a bestia. Elhajdul a gyermek és hátrahököl; a kutya megkanyarodik és nagy ivben átsodródik a másik oldalra. De néz rá rettenetesen.

— Mars! Mars! Takarodj! — kiáltja magabátorítására László. Egy görönggyel ráagyúz a boszorkányos ellenségre, s mikor azt hiszi, már elriasztotta: ijedező sebességgel fürja magát a sötétségbe.

Jó darabot elszaladt, míg hátra mert nézni. Nem látott semmit, a kutya eltűnt. Alig hogy fellelékzik szabadulásában: a földből, a pokolból, vagy honnan, a fekete kutya újra ott viscorog rá. Most már nagyobb és rettenetesebb; felborzolt szőréből mintha szikrák sziporkáznának, a szeme zöld tűzben ég; de hangja nincs, néma. Lászlónak egyszerre odalétt minden bátorsága; szűkülve húzta válla közé a fejét s maga körül forogva, sokszor hátrálva, sokszor oldalfutással igyekezett a rémet elhagyni. De a fekete kutya nem tágitott; egyre szűkülő körben nyargalta körül a diákot, némán, de rettenetes büvöllettel. Tar László fejében a megemésztetlen Sherlock Holmes-kalandok egész fergetege zúgott; az a gondolat csillámlott be kis lelkébe, hogy ez a kutya: Alderan, a titkos rendőrség kutató kutya. Borzalmas titkokat hozott már napvilágra ez az amerikai hős. Olyan szimata van, hogy öt méter mélységben is megéri az eltemetett testet. A bűnösöket arcukról, vagy a szagukról ismeri meg. S a kit egyszer foghegyre kapott: azt el nem ereszi élve. Egy szempillantás alatt zúgott ez keresztül a kis diák fején; s elaléval érezte: hogy száll le rá, lelket legörnyesztőn, a bűnösség tudata. Valami régen elkövetett s elfeledett bűn tudata. Most egy gondolat gyúlt ki benne: Menekülni!

Soha még oly álmogorsan nem szegte könnyű testét a süvöltő levegőnek, mint most. Soha még ilyen iramodással nem nyerte meg az alsó osztályú gimnázisták százméteres díját.

Kalapját lekapta, úgy vágott neki a néptelen semmiségnek. Futott, lihegőn, remegőn, neki-udulva, egész lelkével, minden porczikájával, kétségbeesve, szilaján. Leimádkozhatatlan hosszúnak tetszett ez az út, mintha már órák óta futna. Hirtelen visszanéz. Seregek egy Istene! A fekete kutya ott rohan a sarkában. Hajrá! Még vesztebbül, még rémségesebben. Most már hátratekinteni sem mer; ott érzi maga mögött, alig két lépésre, a babonás rémet. Jajszó tuggyan fel a torkán, a szíve olyan örülten dobog fel a nyakák, hogy majd megfullad. Előre! Előre! Ott már a ház. Három nekiiramodással eléri kapuját. Ráuhan az ajtókilencsre, szinte beszakítja az ajtót, a roppant lendülettel a földre vágódik.

A fekete kutya, keresztlugorva rajta, iszonyú csaholással száguld be az udvarra.

A tornáczon lámpa. Egy kedves, szinte szomorúan szép hang megszólal:

— Mi az? Mit akarsz Bodri?

Tar László, az éjjeli réműletek kis hőse, ámulatából nem tud hova lenni. Egy vidám arcú, valósággal kacagó állat nyalja meg az arcát: az ő bolondos Bodrijuk. Ezzel a szelid háziszólóval futott hát ő kísérteties versenyt? Elszégyeli magát nagyon; rávág a tánczó Bodri hátára, leporolja a nadrágját, a könyökét, kiegyenesíti kalapját és kacagó idegességgel újságolja el anyjának:

— Képzeld, anyuskám, a Bodri egy fekete boszorkány képében megkísértett.

Anyja édes csöndességgel neveti:

— Az én nagy fiam! Az én bator fiam!

Úgy látom, a magad árnyékától még nem ijedsz meg, de már a Bodriétől igen.

László elpirult:

— De anyám, nem is hiszed, milyen borzasztó az...

Anyja maga mellé vonta a tornáczon búsongó vén divánra, balkarjával átölelte fejét, a jobb kezével a fiú jobb kezét fogta:

— Mi a borzasztó?

— Az, hogy az ember többet sejt, mint a mit lát. Nem szeretem a sötétséget, mert... mert olyan félelem.

— A sötétség, kis fiam, csak a természet szemlelhányása. Ha te behűnyod a szemedet: rosszabb vagy, félelmebb vagy?

A gyermek akaratlan behűnyta szemét és különös, meg-megriadó hangon szól:

— Ha behűnyom a szememet, ezer apró tűzmadarat látok. Mintha valami vöröses sárga ködben rezegnének, röpdösnének. Egyszer csak szétoszolnak — és tudod, mi támad a helyükön? Egy emberarc. De olyan csodálatos arcz, hogy se nem férfi, se nem asszony. Ha esténként magam vagyok: be sem kell hűnynom a szememet: megjelenik a falon, vagy az udvar sötétjében és mindig rám néz. Rám néz. Én tudom a fizikából, hogy ez csak olyan izé — semmi, de mégis kényelmetlen egy picit. És olyan rossz gondolatokat támaszt az emberben. Azért szeretlek téged nézni, anyuskám, így, ilyen közelről, mert a te arczod olyan szép, olyan jó.

Atfogta két karjával az anyja nyakát, mosolyogva bámult a szemébe; halkan megcsókolta az ajkát, azután megint hosszasan nézte és megint megcsókolta, és megint nézte.

Tar Lőrinczének pedig valami balsejtelem húzott át a lelke taván, őszies szomorúsággal, mint fekete madárcsapat. Fia, bár remekbe teremtett gyermek volt, kicsi korában is sokszor fel-felriadott valamitől. Mostanában pedig ilyen különös látomásai vannak. A szomorúan szép asszony egy léleksuhanással visszaálmodta magát házasságuk tavaszidejére. Próbálta emlékezetének elhalványult, színes köveiből összerakni azt a képet, a mely fiának földrezzállásakor őt, a fiatal anyát és őt, a fiatal apát jelentse. Nem történt-e akkor valamelyikőjükkel valami? Magát fehérek tudta, akárméddig tűnődött is. De hát az ura? Lőrincz? Oh istenem, milyen kárhozott, hogy ez a gondolat csak föl is támadhatott benne! Ellene, az ura ellen! Hirtelen megrázta fejét, mintha a rúszállani akaró sejtelmét riasztaná messze; szorosabban kulcsolta ölébe fiát; megismogatta lágy haja sejmét és azt mondta neki vidáman:

— Csacsóság kis madaram, csacsóság! Bizonyosan elrontottad a gyomrod. Vagy talán sokat olvastál, valami rémhírséget? Ugy-e? Ugy-e? Aha, látod, látod? Itt a dolog bibéje.

No hát, gyermekem, egy jó darabig nem veszel könyvet a kezébe, hanem tornázol. Ugarsz, futkosol a szabad levegőn. Akkor elrepülnek ezek a tüzes madarak. Sőt a Bodri is felhagy a boszorkánysággal.

Mosolygott hozzá és lágyan megcsapkodta fia arcát.

Vacsora után kinn maradtak a romantikus holdfényel világított tornáczon; Tar Lőrinczét várták. A Bodri lent hevert a lépcső alsó fokánál, nyugtalan mozdulatlanul bámulta a bujdosó holdat. Mátyás, az udvari gólya, fenn ült a kis deszka-szín tetején s piros csőrével megkoppanította az oda néző ablakot, a László kis szobájának ablakát.

— Nézd, anyus, Mátyás azt hiszi: odabenn vagyok. Kopogtat a hunczut, hogy ne tudjak aludni. Oh, te gonosz madár! «Sohse nő ki tollad, ne várd!»

S azzal elkezdte szavalni az Arany költeményét.

Édes anyja hangtalanul nevette. Tudta, hogy fia, meg a gólya nem jó lábón állanak egymással. Mátyás úr sokszor belesípelt a gyermek posztójába, de úgy, hogy a húst is odafojta; László meg bosszantani nem fáradt el a méltóságos madarat, a kit az apja vett két éve a zsbvásárban, egy csomó ócska könyvvel együtt.

A kutya hirtelen felütötte fejét, a kapu felé fordult és elvakantotta magát. Odakinn férfihangok döngöttek, kongottak, sajtóságon monoton dongással, a csöndes éjszakában.

— Apám! — mondotta László.

— Valaki van vele, — gondolta Tar Lőrincz.

Az utcaajtó csikordult, Lőrincz mester szava zengett: «Előre, előre!» Rá egy borízó bariton torok kacagott, gyermeki nembánomsággal.

László kihajolt a tornác könyöklőjén, rögtön megismerte Levinszkyt, az újságíró. Odasúgta nevért hirtelen az anyjának.

A két vidám ember megállt a lépcsők előtt, levették mind a ketten a kalapjukat. Lőrincz mester bemutatva vendéget:

— Levinszky barátom, a lengyel magyar. A fogly lengyel, vagy micsoda. A feleségem... Ez meg a fiam.

Levinszky udvariasan meghajolt és igen mély, igen rozsdás hangján ezeket mondta:

— Bocssáson meg, nagyságos asszonyom, hogy ilyen későn alkalmatlankodom. De az én mesterem hajthatatlan. Erővel elhozott. Egy lengyel ugyan soha nem enged az erőszaknak, de ez, ez kedves erőszak volt, mert a magam akaratjával egyirányban haladt. Igazán sajnálnám, ha valami módon...

— Kérem, tessék helyet foglalni. Igen örülünk a szerencsének.

És Tar Lőrinczének olyan hangja volt, olyan mosolya volt, hogy a legmarconább férfinak is édes anyja jutott hirtelen az eszébe.

Levinszkyt, bormámorának kódén át is, szíven csapta ez a hang; elérzékenyülve dongotta:

Az anyám... az anyám hangja...

Lőrincz mester eltűnt, mint Mefisztó a föld alá, s néhány perc múlva már borral jött vissza. Letelepelték a tornác asztala körül.

Tar Lőrinczének Lászlóval a divánra húzódott, a férfiak az asztalra könyökölték és ittak.

Levinszky sohasem volt komolyan részeg, de józan sem. A mámornak örökkön azon az összekötő hídján tántorgott, a mely a fásult öntudatosság és a boldog beszámíthatatlanság között lengett. Neki épen olyan különös képsorozat volt az élet, mint másnak, csak az arányok zavarodtak össze előtte. Neki minden kicsi nagy volt, a nagyságok pedig kicsiségek. Soha nem búslat a maga nyomorúságát, pedig lett volna rá oka. De a mások szerencsétlensége kihozta sodrából és ütött. A hogy ő mondotta: benne «nemzetfájdalom» élt; nem tudni biztosan: a magyart, vagy a lengyelt értette-e nemzet alatt. Egy napilapnak volt a főmunkatársa. Soha józanul egy sort nem írt; azért nem lehetett csodálkozni rajta, ha három hónap alatt tizenkilenc sajtópórt akasztottak a nyakába. A vármegyét, az egyházat vezette a hírek kivül; de igazi zsánere a vezércikk volt. Ha jó lábbal kelt föl: itt nagyszerűt adott. Vakmerően írt, a félelmisségig gúnyolt és sértette a felháborodásig. Sok párbaja volt, de nagyon szerette a börtört közkézfát. Őni is ült eleget, mert fizetni sohasem tudott. Gyakran változtatott szerkesztőségét; a város öt hir-

lapját szép rendben kétszer szorgalmazta már végig. Mindig császárkabátban jár, írt, ívott s fektét a sárban; Petőfi-szakállt viselt, még az Ádám-csukája is olyan Petőfieszen nagy volt.

Ennek az embernek is lángolt a lelkében valami különös álmom. Lengyelország főlzabeditásának álma. Ezt itta a savanyú homoki borban, a keserű sörben, ezt álmodta a szerkesztőség szivarfüst-ködfátyolképeiben, ezt dűdolgatta odahaza kis leányának, ezzel ölelte feleségét, ha vasárnapot ütött az órája. Emlékezetének szabad köztábljáról lemosott az alkohol-eső már mindent, csak egyet nem: Lengyelország történetét nem. Mikor elhanyagolt hazájáról beszélt: megnőtt és megszüpült; ellumpolt hangjában szomorúan zokogott valami szláv-bánat, a mely a Mickievics Ádám szonettjeiből olyan ismerős.

Levinszkyben volt valami ősz kutya-természet: «lelkével vonított a tele holdra», a hogy ő szokta mondani. A magyar ének ez a melancholikus, vándor szimboluma úgy szabályozta a lelkét, mint a tenger árját; földagasztotta és lecsendesítette.

A bujdosó hold most már kiért az ég sik tengerére; ezüstös arca sejtelmes pompával ragyogott. Levinszky háttal ült rá, nem látta, de érezte. Ittak elgondolkoztak. Azután megszóltal a lengyel duruzsoló mély hangja:

— Lengyelország... Lengyelország... Mint a kimondott szó: ha kiejtjük, elragadja a szél. Az északi szél, Szibéria havas vihara... Vigyázatok magyarok, egy átok verhet benneteket is velünk. Minek áldoztok? Minek ábrándoztok? Nem jobb volna ezer sóhajtasból egy akaratot kovácsolni? Acélt akaratot! S megfogadni, suhogtatni, hogy az a barbár Góg és Mágóg-csorda visszahököljön előtte, vagy veséig verje bele a szűgyét. Nem igaz Lőrincz mester? De igaz. «Az idő eldönti, ha nem az.» Mi?

Lőrincz mester pedig, a teli holdba bámulva, eljövendő dicsőségének rakta bizarr Babel-tornyát. Fehér ragyogó kövekből épült ez a torony s oly magasan furódott a mennyi kétségbe, hogy a vándor-csillagok csak, a derekatáján úsztak el halvány pislogással. És zengett a mindenség szentgyháza; ezer és ezer Memnon-szobor fogta föl a hajnalok rejtelmes fuvallmát s diadalmi himnusz hirdette az eltemetett magyar dicsőségét... Nem is igen hallotta Levinszkynek a szavát; a lelke halálos messze járt.

Levinszky ránézett a szórakozott szobrászra. Ilármat szippantott durva cigarettájából s mintha magával beszélt volna, folytatta:

— A hold. Hm. Persze, a hold... A nagy Mickievics is szerette a holdat. Hazám lángelkű pótlója! (S jobb kezével úgy tett, mintha búcsút intett volna valamely mennyben lakozónak.) A lengyel erdők mélyén morajló Njemen folyóban is meg szokta magát nézni a hold. Ugyanez a hold, asszonyom, — szólt az árnyékban hangtalanuló háziasszonyhoz fordulva — ez a magyar hold, ez a világ-hold.

Ej, nagy kozmopolita ám az öreg! Ott is van, odahaza, nálunk, zöld lugas; árnyékat vető jázminok között illan a beszédes kis patak; foszló halvány felhőkben jár az ezüstös rém, a csodás hold.

Tar Lőrincz erre, mintha csak egy gondolatmederben hömpölygene álmódzásai, rajongásai árja, fölvette a beszéd fonálát:

— A magyar is olyan, mint az Eiffel-torony lába alatt álló paraszt: nem látja a nagyszerű csoda tetejét! És nem is hiszi! Elrögnök bennünket, útmutatókat és hanyatt-homlok rohanunk az ingoványba. Minden külföldi név: varázsige, zsebeket és sziveket nyit meg. Minden magyar név: tetetői fejjára írt név, nincs jelene, nincs jövője. Barátom, ha van lelked, ezt ird meg valaha: ez az igazi, turáni átok.

Levinszky a maga lován ült, hát azt nyargalta tovább:

— Lengyelország és Magyarország: testvér-



ANTAL GÁBOR, A MOST ELHÚNYT DUNÁNTÚLI PÜSPÖK.

ország. A két nemzet: testvérm nemzet; hiszen a nóta is azt mondja: «Magyar és lengyel: jó barátok!» Mind a kettőnek balkézrel vert az öreg lsten; mind a kettőnek egy az ellenségünk: a porosz-osztrák sas, meg az orosz sas.

Sirt és ívott. Ívott és leült. Bozontos fejét két öklére hajta, ingatta jobbra-balra, nem bírva szóval kifejezni már, a mi a lelkét előntötte.

Tar Lőrincz is pengette a magáét, feszített ijá!

— Mihelangele! Rodin! Meunier! Ez mind csoda? Egy Tar Lőrincz nem csoda? Nyomorultak. Hitványok. Zsiványok. Megmutatom, mi a magyar génusz! A rhodoszi kolosszus magyar mását faragom ki, te lengyel! Halod? Ide hallgass, a ki lstened van. A magyar Szabadság szobrárt vágom a szemébe ennek a bitang, rabszolga nemzetnek. Olyan szobrot csinálók, hogy az anyák, ha meglátják terhes korukban: hősöket szülnék! A világ nyolczadik csodáját állítom a Duna-partra, ha nyugalmat ad egy pár évig a Jehova, meg a hitelzöm. Tar Lőrincz egy beomlott bánya; most tőcsa áll felette; de ha egyszer kibontják: arany, arany, aranyfolyam lesz a lelke! Igen! Ezt úgy hiszem, mint Izráel a maga kiválasztottságát. Addig is, míg eljönne az óram: haragod borát iszom, magyarok Atyaistene!

Felvette sziníg töltött poharát és üresen tette le.

Feleségének az árnyékban rejtező fehér szobornak, szomorú mosolygás suhant el finoman ívelt ajkán. Magában sajnálta, sőt egy kissé meg is vetette ezt a tábornajú embert. Kis fia, mintha egy lélek volna vele, átvette mosolygását, ránézett anyjára, s ez a nézés azt mondotta:

— Ugy-e, milyen furcsa kis ember az atyus? Levinszky pedig történelmi emlékeinek mély kútját ásta tovább. Kimutatta a magyar-lengyel érintkezéseket:

— A ti Gézátok leánya, Judit, a mi Boleszlávunknak lett a felesége. Ez egy. A másik Boleszláv, a Szemermes, a ti IV. Bélátok/leányával, Kunigundával lépett Szent József házasságra. Haha! Milyen bolond volt ez a bolond. Pedig lengyel anyja szülte. Azután: A ti Róbert Károlyotok a mi Ulászlónknak, a kur-tának, Erzsébet leányát vette el. Nem igaz? Te nem tudod, de Levinszky tudja. Levinszkynek Lengyelország: itt van! (Jobb keze kis ujját mutatta.) Magyarország meg: itt van! (Bál keze, kis ujját mutatta.) A ti Nagy Lajostok Hedvig leánya: a mi szent királynéknak volt. A szent! Az erős kezű! A bölcs! A bator! Személyesen vezette a lengyel hadakat Halics ellen, barátom! Mit szólsz ehhez? Ellenetek vezette az igaz, de nem szent-e ez az asszony?

— Isteneim, édes Isteneim. Hát csakugyan! Tíz évvel ezelőtt egy kis leány szállt be hozzánk; de úgy látszik, megbánta, hogy a földre leszállott: pár hét múlva visszament anygaltársaihoz. Azóta virágtalanul állt a családfa. És most, jó tíz év múltán, új tavasz, új fakadást ígér.

A nyugtalan asszony azonnal meg akarta sügni édes titkát az urának. De azután elhessegette ezt a gondolatot; két ittas ember tréfájának hogy tegye ki magát? Nem ment hát ki a tornácra, hanem lepihent és könyvekkel eszötte be párnáját. Sirdogált szép csendesen; maga sem tudta: miért?

Odakinn Levinszky az asztalra borulva aludt. Tar Lőrincz pedig határtalan komolysággal magyarázta neki: mi a lángész? És a saját életéből vett rá számtalan példát. Az újságíró nem mondott ellent.

A hold már lecsúszott az égről. Szürkös gyász borongott az aluvó városban. Hajnalra járt az idő. Hús szél borzongatta az udvar-beli eperfa leveleit. Távolról egy kakas hajnal-ébresztője zengett hosszán, muló módon.

Levinszky csak aludt. Lőrincz mester csak beszélt tovább.

Mi? A ti bős Zsigmondotok 208 ezer aranyért zálogosította el a tizenhat szépesi várost a mi Ulászlónknak! Hé! A királyok is csak olyan pasások, mint az újságírók: ha megszorulnak, a szomszédba mennek kunyorálni. Hát még, a nagy Báthory István! Micsoda diadalmas csatái voltak! Pater Patriae — ezt a nevet adtuk neki. Jaj, csak-hogy vele szállott le Lengyelország napja!... Azután jött az orosz ármány... Kosciuszko! Apám, apám ott az egekben: pillants ide rám! «A Maciejoviczi-csatáterem én vezettem rohamra a népem: sirt engem lengyelek hazája. Az én nevem Kosciuszko. Emlékszel-e rája?» Oda van Prága!

Varsót feldúlták! Látom falán vad üldözőmnek vérről irt nevet. Azután — Osztrolenka! Osztrolenka! Bosszúálló fénylen jár előttünk Osztrolenka véres csillaga! Hallod, hallod, te magyar? Te vad ázsiai? Nem sirsz? Hát nem bőszt? Én sírok, nézd! Mert a sorsunkat sirtatom. Lengyelsors — magyar-sors, mind a kettő átok! Átok! Átok!

Földhöz vágta poharát, hogy csak úgy porzottak az üvegcsillagok. A Bodri elhajult hirtelen ijedében, felugrott és elhúzódt a kapu alá.

Laczi is megrettent az átkozódiva siró embertől. Anyja, mint az árnyék, besuhant vele a belső szobába. Amazok észre sem vették.

Odabenn levétköztette már álmosodó fiát, egészen olyan gügyögő anyaszeretettel, mint piczi korában. László boldogan engedte magát oda a gyöngén ölelő karoknak; s míg elmézte anyjának arca előtt lehajtott szép fejét, olyan jóleső érzés öntötte el a szívet: «ez a szép asszony az én anyám». És ezt a gondolatát csökbán lehelte az arczára. Anyja mosolygott; megpacskolta a fia meztelen lábászárát; most, hogy a gimnázista úr csak egy szál ingben hegyelt: egészen gyermeknek látszott; úgyis bánt vele az anyja, mint öleli gyerekekkel. Felölelte, ágyába vitte, betakarta könnyű kék paplanalával és megcsókolta, háromszor egymásután.

— Aludjál, kicsi fiam, jól. Álmodjál szépeket.

— Te is, anyuskám, te is.

Mikor a másik szobába belépett, hirtelen valami különös érzés borzongatta meg Tar Lőrinczét.

— Mi ez? ... suttogta, maga elé meredve.

Úgy érezte, hogy a szíve alatt megmozdult valami. Leszögezte, édes rémülettel állt a szoba közepén sokáig. Mélyen felsőhajtott; a bizonytalan jövő martirosága, hosszú hónapok megpróbáltatása; szomorú-vidám színekben folyt össze előtte.

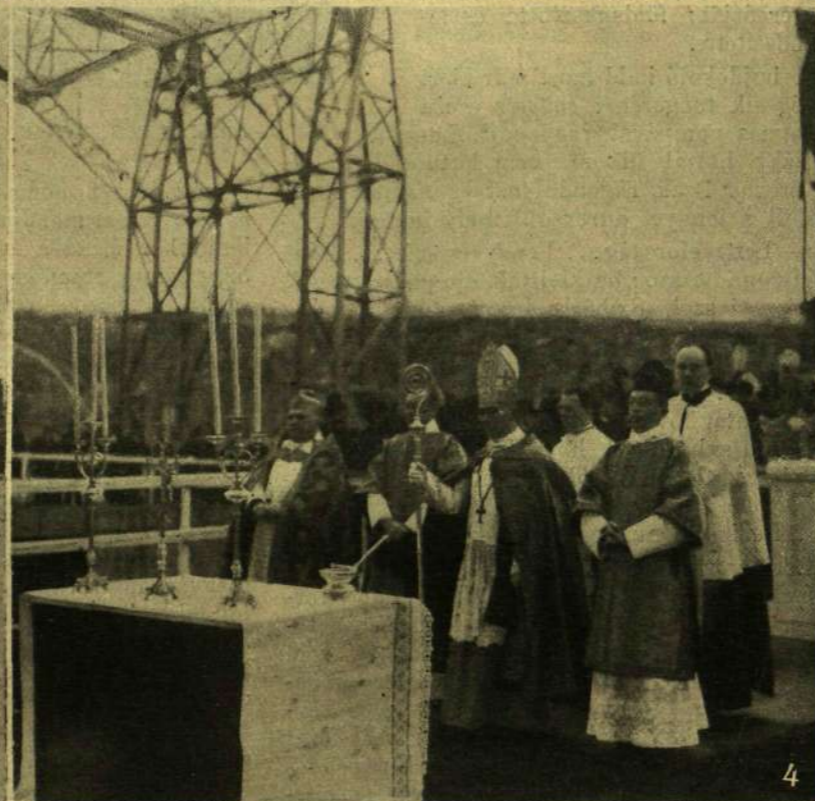
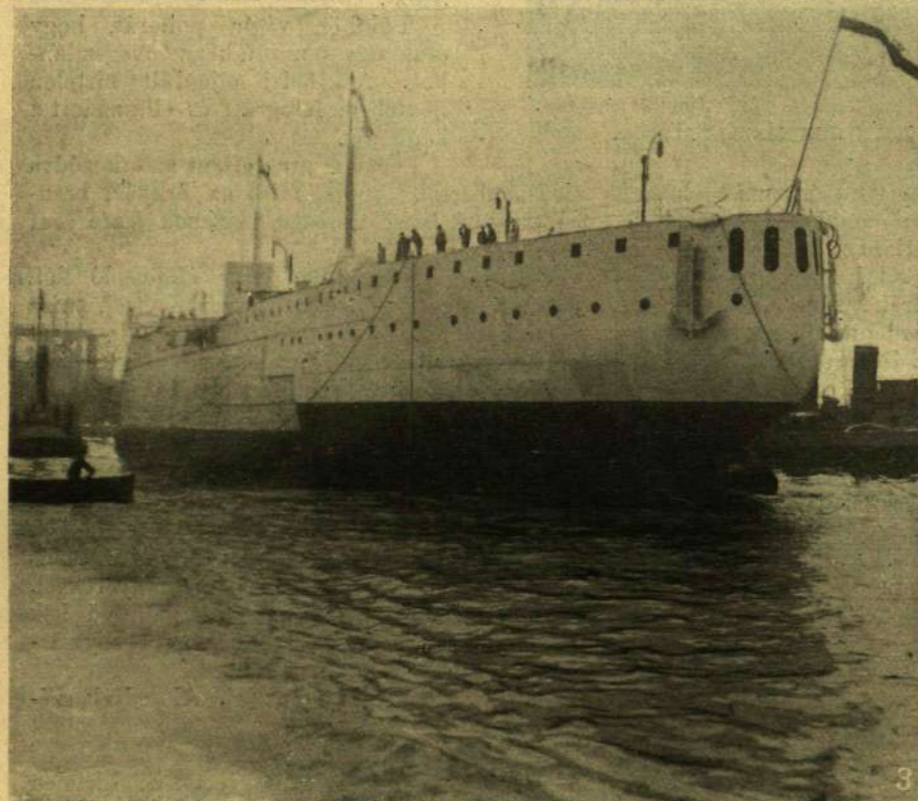
— Isteneim, édes Isteneim. Hát csakugyan! Tíz évvel ezelőtt egy kis leány szállt be hozzánk; de úgy látszik, megbánta, hogy a földre leszállott: pár hét múlva visszament anygaltársaihoz. Azóta virágtalanul állt a családfa. És most, jó tíz év múltán, új tavasz, új fakadást ígér.

A nyugtalan asszony azonnal meg akarta sügni édes titkát az urának. De azután elhessegette ezt a gondolatot; két ittas ember tréfájának hogy tegye ki magát? Nem ment hát ki a tornácra, hanem lepihent és könyvekkel eszötte be párnáját. Sirdogált szép csendesen; maga sem tudta: miért?

Odakinn Levinszky az asztalra borulva aludt. Tar Lőrincz pedig határtalan komolysággal magyarázta neki: mi a lángész? És a saját életéből vett rá számtalan példát. Az újságíró nem mondott ellent.

A hold már lecsúszott az égről. Szürkös gyász borongott az aluvó városban. Hajnalra járt az idő. Hús szél borzongatta az udvar-beli eperfa leveleit. Távolról egy kakas hajnal-ébresztője zengett hosszán, muló módon.

Levinszky csak aludt. Lőrincz mester csak beszélt tovább.



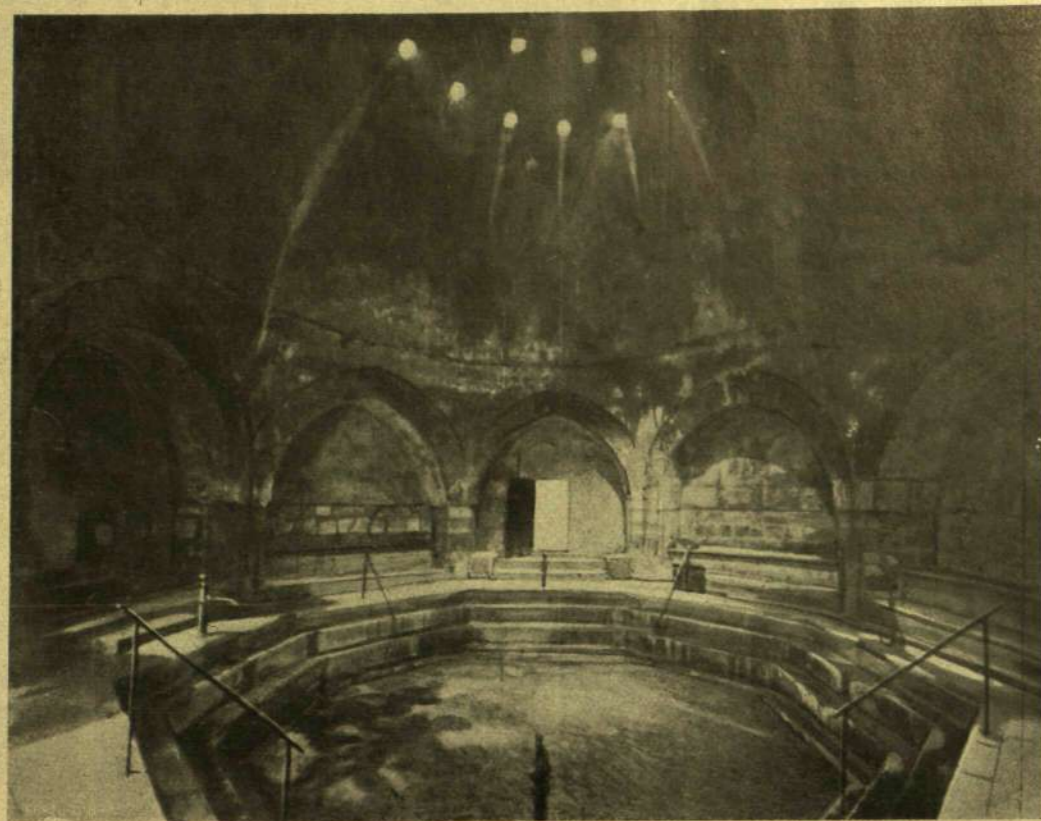
1. Mária Terézia főhercegnő Husz tengernaggyal a dísz-sátorban. — 2. Mária Terézia főhercegnő, gróf Tisza István miniszterelnök, gróf Wickenburg István fiúmei kormányzó, báró Harkányi János kereskedelmi miniszter és báró Burrián István a király személye körüli miniszterrel. — 3. A «Szent István» bevonatása az úszó dokkba. — 4. Egyházi szertartás a vízrebocsátás előtt. — 5. Marx János államvasúti elnök-igazgató, Lers Vilmos kereskedelmi miniszteri államtitkár, Hollán Sándor miniszteri tanácsos és Jármy Elemér miniszteri titkár az ünnepélyen. — 6. A «Szent István» a vizen.

A «SZENT ISTVÁN» DREADNOUGHT VIZREBOCSÁTÁSA FIUMÉBAN. — Jelfy Gyula félvételei.



1. A horvát országgyűlés háza. — 2. Gróf Tisza István miniszterelnök báró Skerlecz Iván horvát bánal távozik az országgyűlés házából. — 3. Gróf Tisza István miniszterelnök látogatása a zágrábi városházán. — 4. A báni palota. — 5. A Strossmayer-sétány. — 6. A hétszemélyes tábla épülete.

GRÓF TISZA ISTVÁN ZÁGRÁBBAN. — Jelfy Gyula félvételei.



A CSÁSZÁRFÜRDŐ TÖRÖKKORI MEDENCZÉJE.

RÉGI FÜRDŐK PEST-BUDÁN.

Nem kell soká várni: a ragyogó pompával berendezett budapesti fürdők meg fogják szerezni fővárosunknak azt a világvárosi renomé, amely egyedül elég lesz arra, hogy messze idegenben híruk szálljon, mint egykoron két-háromszáz esztendővel ezelőtt...

A mikor az igazhitű muzulmánoké volt az egész Buda s ráadásul az ország nagy része, s a mikor lelükét a Koránban, testüket a budai «hévizekben» fűroszthették s Bárczy akkori elődjei Muhammed és Mustafa basák rendelkeztek eme hévizek ügyeiben...

Csaknem készen kapták a forrón buggyanó vizek sok-sok forrását, a Gürf Elias — Szent Gellért vértanúsága óta: Gellérthegy — oldala csak úgy ömlesztette ki magából. Szigorú vallás-kultuszuk ortodoxiájában gyökerezett az, hogy annyira általánossá vált számukra ez a sok fürdő. Budai mecsetekben szentéletű der-visek terjesztették ezt a kultuszt. Kemény akaratú budai pasák pedig olyan kupolákat emel-tettek e fürdők fölé, amelyek részben még ma is fenmaradtak, de a Rudas-fürdő árván maradt félholdja fölött már régen gyaur tem-plokok harangzúgását viszi át a szellő...

Hiába kutatók, hogy kik építették a török építésznek ezeket az egykor egész Európában emlegetett remekait! Régi metszetek, szórva-nyos adatok alapján rekonstruálhatjuk képe-letünkben, hogy egyszerűségükben is monu-mentálisan szépek voltak ezek a török-fürdők. Gyönyörű márványlapok, üveg- és ólomkupo-lák fedték a fürdők belsejét. Kis-Ázsiából ide-került építész munkája volt valamennyi: a

bizánczi, arabs s mohammedán stílus össze-olvadása; de e stílus szigorúsága mellett is a modern értelemben vett kényelemnek, raffine-mentnek oly tökéletes és nagyszerű ötleteit valósították meg itt, hogy a mai világvárosok fürdői egész belseje márványlapokkal van borítva. Ezt a fürdőt «Vehbeg-fürdőnek» nevezték. (Mohammed apjának, Velibegnek a tisztelére az idegenek Velibég-nek nevezték el.)

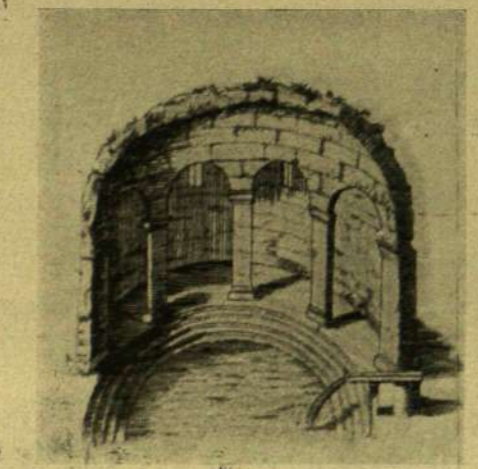
Egy Wernher György nevű külföldi orvos többek közt így ír erről a fürdőről: «A törökök nagy előszeretettel fürödnek. Náluk a fürdők építése vallásosság műve. E czélból építének Budán is egy gyönyörű für-dőt, mely a padlón és falain márványlapok-kal van borítva... Mohammed nagyon sokat költött a budai fürdők díszítésére, de mindent eltávolított onnan, a mi a keresztény időben szent volt...»

Brown angol orvos, a ki szintén látta, azt írja, hogy «a világ egyik legszebb fürdője a Velibeg-fürdő. Bennük meglepő díszeket talál-tam...»

A bolognai Marsigli pedig a budai török fürdőt *Európa legszebb fürdőinek tartja.* A Rudas-fürdőt (Bruckbad) Mohamed basa építette 1543-48 körül, noha egyes adatok szerint Mustafa basa építette volna. A Rácz-fürdő (Raitzenbad) története IV. Béla urakodásáig nyúl vissza. Mátyás király gyönyörűen átalakíttatta. A budai királyi várban fedett folyosó rezegett ideig, a mely egyik legszebb dísz volt Mátyás híres kertjének.

Ezek voltak az úgynevezett alhévizek, melyekhez a Sáros-fürdő (Blocksbad) is tartozott. A felhévizekhez tartozott a Király-fürdő, melyet 1566 körül Kihárogló Mohamed basa, Budavár parancsnoka építtetett, noha a feljegyzések e tekintetben ellentmondók. Istvánffy, Buda visszavételéről írt leírásában azt állítja, hogy már Arslán (Mustafa elődje) kezdte a falait építtetni.

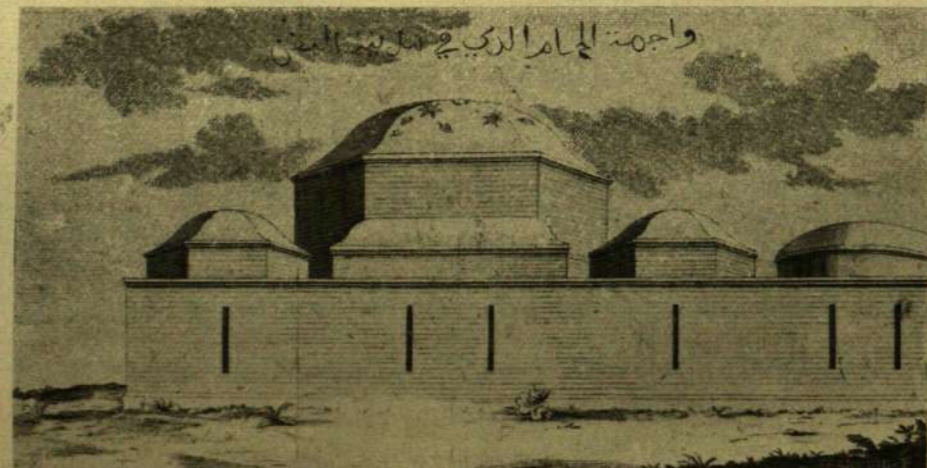
Az ide tartozó császár-fürdő, a melyről mint említettük Linzbauer pesti orvos teljes hatá-rozottsággal állítja, hogy Mustafa építtette már a rómaiak előtt ismert gyógyforrás volt... Budavár visszafoglalása után egy részük el-pusztult, egy részük változatlanul fenmaradt...
Iván Ede.



BUDAI FÜRDŐ MEDENCZÉJE A TÖRÖK IDŐKBEN.



A TÖRÖK IDŐKBELI VELIBEG (MAI CSÁSZÁR) FÜRDŐ ÁTMETSZETE.



A CSÁSZÁRFÜRDŐ HOMLOKZATA A TÖRÖK IDÉJÉBEN.

vésétt török felírás ez, a mely magyar szövegben körülbelül így hangzik:

«Mustafa pasa, Sokoli Muhammed nagyvezir munkája 908. török időkben; 1572-73 év keresztény számítás szerint... Ebben az időben általában nyugodtak voltak az országok és népek. A hogy ő földi javait jótéteményekre fordította, csuda volt... Olyan fürdőt építtetett, mint az ég... hozzá hasonló nem volt... Boldogság hona a neve s mint példa áll helyén... E szívet felvidítő épület számára készült az anagramm...»

Egy külföldi követ kísérője, a ki 1584-ben járt itt, így emlékezett meg róla:

«Hatalmas, pompás fürdő, széles előcsarnokkal. A fürdő közepén nagy viztartó medence, melynek falát sokszínű márvány borítja. Körülötte kilenc kerekded kis fürdő van, mind-egyikben két-két márványkút... Fejedelmi, gyönyörű fürdő...»

A jobb fürdő előtt közös fürdő van a szabad ég alatt a szegényebbek számára...

A nagy kupola alatt a fürdő oly nagy, hogy benne kényelmesen úszni is lehet. Oldalt vídám kutacsok ontják a vizet. Hideg és meleg víz egymás mellett jön ki. A jobboldali fürdő mennyezete rézzel van fedve, tele apró lyukakkal, a melyen világosság árad be... A fürdő egész belseje márványlapokkal van borítva. Ezt a fürdőt «Vehbeg-fürdőnek» nevezték. (Mohammed apjának, Velibegnek a tisztelére az idegenek Velibég-nek nevezték el.)

Egy Wernher György nevű külföldi orvos többek közt így ír erről a fürdőről:

«A törökök nagy előszeretettel fürödnek. Náluk a fürdők építése vallásosság műve. E czélból építének Budán is egy gyönyörű für-dőt, mely a padlón és falain márványlapok-kal van borítva... Mohammed nagyon sokat költött a budai fürdők díszítésére, de mindent eltávolított onnan, a mi a keresztény időben szent volt...»

Brown angol orvos, a ki szintén látta, azt írja, hogy «a világ egyik legszebb fürdője a Velibeg-fürdő. Bennük meglepő díszeket talál-tam...»

A bolognai Marsigli pedig a budai török fürdőt *Európa legszebb fürdőinek tartja.* A Rudas-fürdőt (Bruckbad) Mohamed basa építette 1543-48 körül, noha egyes adatok szerint Mustafa basa építette volna. A Rácz-fürdő (Raitzenbad) története IV. Béla urakodásáig nyúl vissza. Mátyás király gyönyörűen átalakíttatta. A budai királyi várban fedett folyosó rezegett ideig, a mely egyik legszebb dísz volt Mátyás híres kertjének.

Ezek voltak az úgynevezett alhévizek, melyekhez a Sáros-fürdő (Blocksbad) is tartozott. A felhévizekhez tartozott a Király-fürdő, melyet 1566 körül Kihárogló Mohamed basa, Budavár parancsnoka építtetett, noha a feljegyzések e tekintetben ellentmondók. Istvánffy, Buda visszavételéről írt leírásában azt állítja, hogy már Arslán (Mustafa elődje) kezdte a falait építtetni.

Az ide tartozó császár-fürdő, a melyről mint említettük Linzbauer pesti orvos teljes hatá-rozottsággal állítja, hogy Mustafa építtette már a rómaiak előtt ismert gyógyforrás volt... Budavár visszafoglalása után egy részük el-pusztult, egy részük változatlanul fenmaradt...
Iván Ede.



A TUSNÁD-FÜRDŐI TÜZVÉSZ. — A GYÓGY-CSARNOK LEÉGÉSE ELŐTT ÉS LEÉGÉSE UTÁN.

Kétler István csikszentmártoni gyűjteményes fényképei.

LILJECRONA OTTHONA.

Regény. (Folytatás.)

Irta Lagerlöf Selma. — Svéd eredetiből fordította L. B.

Szerencsése volt a grófnőnek, hogy az nap nem találkozott Hófehérke kisasszonnyal. Ő bizony megkérdezte volna, hogy nem szegényli magát? Mert ez a leányzó — de hát hogyan is hívjuk?

— Mondhatod bátran Vabitznak — vágott közbe az esperesné.

— Igen, hát ez a Vabitz lány oly jó hírű és derék fehérszemű volt, hogy a grófnőnek is több belátása lehetett volna, szegényt ennyire megijeszteni.

— Még aznap sikerült Hófehérke kisasszonynak olyasmit készíteni, a mi őt igen boldoggá tette. Ugyanis elhatározta, hogy megkéri Vabitz kisasszonyt, maradjon a tanyán és vezesse a háztartást édes apa számára addig, a meddig a nagymama és ő a fürdőben lesznek. Mert akkor, jól tudta, hogy minden olyan pontosan, jól és rendben fog történni, mintha ő itthon lenne.

— De mond csak szíveském — szólalt meg a mostoha néje — te voltál ez? Akarom mon-dani Hófehérke kisasszony?

— Természetesen, ő maga és senki más és annyira örült, hogy az eszébe jutott. Megkér-dezte azonnal a kisasszonyt, hogy akar-e ná-luk maradni, az nem szabadkozott, hanem szívesen vállalta a szolgálatot. Azt azonban kijelentette, hogy ha valamelyik uraságnál állást kap, akkor azonnal elmegy. Ugyanis ő egy szegény lány és így legelőször is magáról kell gondoskodnia.

— Nehezebb volt azonban édes apát rábe-szélteni. Hogy az ő házában hat hétig legyen az a kisasszony és hogy ő vele együtt ebédeljen?

— Gondolhatod mily nehéz idők voltak, míg nagymama és Hófehérke kisasszony el nem utaztak. Ugyanis sehogy sem tudtak megegyezni édes apa és Vabitz kisasszony. Édes apa min-denkiel tréfálkozott, a kisasszony azonban szigorú és komoly volt és csak arra gondolt, hogy a tekintélyét megőrizze.

— Néha sikerült Hófehérke kisasszonynak úgy intézni a dolgot, hogy csak az evésnél ta-lálkoztak, de alig ült édes apa az asztalhoz, már is olyan dolgokról kezdett beszélni, melyek biztossan megsértették a kisasszonyt. Leggyako-ribb tréfája az volt, hogy a szerelemről és a házasságról beszélgetett.

— Annyira örül, mondta, hogy van egy kis-asszony a házában, a ki majd jó tanácsot ad neki. Már régóta gondolkozik azon, hogy meg-házasodjék-e újra? Mit szólna a borgia grófnőhöz?

— De alig mondta ezt ki édes apa, máris szinte megdermedt a kisasszony az ijedségtől. Letette a villát és a kést a tányérba és mereven maga elé nézett.

A mostoha néje hangosan felnevetett. «Gon-dolom, hogy jó kis tréfa volt!» mondotta.

— Világos, hogy édes apa akkor még jobban belejött. Ugyanis senki sem tett neki — magá-tól értendő — ellenvetést, mikor tréfált. Így aztán azt mondta, hogy nem érti, miért ijedt meg annyira a kisasszony? Azt gondolja talán, hogy a grófnő nem jönne hozzá? De hiszen

biztosan tudja, hogy a grófnő őt igen csinos embernek tartja. Minden vasárnap elköcszik a templomba, hogy ha Borgban időzik és ő maga mondta neki, hogy azelőtt sohasem ment, mert csunya papot meg nem hallgat.

— Olyan mulatságos volt ez! Mikor Hófehérke apja így beszélt, akkor két piros folt ütött ki a kisasszony arcán. Csak hallgatott a meddig tudott, de azután kifejezést adott meg-botránkozásának. «És ez egy lelkész, az Isten szolgája!» tört ki belőle.

— A kisasszonynak olyan durva és kemény hangja volt, Alacsony termete, finom kicsi arca és hófehér haja volt, pedig alig lehetett több negyven évesnél. Olyan szelídnek látszott, mint egy galamb. Épen azért az ember szinte meg-ijedt, ha megszólalt.

— Midőn a papkisasszony kimondá az itéle-tet édes apa fölött, akkor az csak hangosan főkaczagott. Erre aztán a kisasszony sem szót többé egy szót sem az egész ebéd alatt.

A mostoha nővér szintén fölnevetett, a pap-kisasszony azonban főlshajtott, mielőtt foly-tatta volna.

— Talán nem is kell elmondanom, hogy mennyire könyörgött Hófehérke kisasszony édes apának és mennyire szomorkodott midőn még sem lett semmi eredménye. Örökös, nyugtalan-ságban élt, hogy a kisasszony egyszer csak megszökik, mint a hogyan Brogból.

— Én úgy gondolom, hogy mégis csak ott maradt — szakította félbe a mostoha nővér.

— Igen, maradt és ennek igen örült Hófe-herke kisasszony. A kisasszony lassanként részt-vett a háztartásban. Így hát még sem akart elmenni. De mi lesz tovább?

— Természetesen, a kisasszony nem elé-gedett meg egyszerű polgári ételekkel, hanem francia konyha módjára főzött, mint azt a grófi házában csinálta. S így édes apa, a ki több éven át nevelőködött igen előkelő házaknál, újra kezdte átélni fiatal korát, midőn megkös-tolta a tojáséteket, a pástétomokat és az erős szószoikat. Az már bizonyos volt, hogy nem szenved majd semmi szükségét, míg Hófehérke kisasszony távol lesz. Az is megnyugtató volt, hogy édes apa nem tréfált olyan kegyetlenül a kisasszonnyal, midőn az a finom ételeket készí-tett.

— Jó volt az is, hogy úgy édes apa, mint a kisasszony szívesen foglalkoztak a kertészettel. Édes apa beszélhetett a nagy tudós Linnéról, Hammarbyról és az uppszalai botanikus kertről annyit, a mennyi neki tetszett a nélkül, hogy a kisasszony megúnta volna hallgatni.

— Bizonyára a kertészet volt az, a mely megbékítette édes apát azon gondolattal, hogy a kisasszony ott marad. Különben aligha lett volna valami a dologból. Így hát Hófehérke nyugodt lehetett, míg távol lesz. Legalább is remélte, hogy Vabitz kisasszony és édes apa kitartanak békében addig, míg haza jön.

— Még sem volt azért a távolban olyan nyu-godt, hanem gondolathoz naponta felkereste édes apát, vajjon mostan is boszantja-e a szegény Vabitz kisasszonyt?

— Már két hete volt Hófehérke kisasszony a fürdőben, midőn egy nagyon vidám levelet kapott az édes apától, ekleitől végig csak magá-

ról meg a kisasszonnyal írt. Egy este megláto-gatta édes apát Bergh Keresztély hadnagy és Julius bírtokos és mind a hárman kártyáztak meg Bellmann dalokat énekeltek. A következő napon a kisasszony nem állt vele szóba és azon a héten véres gombócot szalonnával, vagy ré-pát heringgel adott ebédre. Tegnap azonban már pörkölt lazac volt és így megtudta, hogy ismét kegyeibe fogadta.

— Hófehérke kisasszony kénytelen volt ka-czagni, ez az édes apa oly bolondos. Azonban ez a levél mégsem nyugtatta meg teljesen. A második már jobb volt. Ebben mesélte édes apa, hogy Lange-Bengt kinyilvánította előtte, hogy régi kedvesével, Munter-Majával házasa-ságra óhajtana lépni és a ki őt erre bírta, az nem volt más, mint Vabitz kisasszony. Ő be-szélte a lelkére, hogy mennyire nem illő dolog egy leányasszonyt tizenégy évig várakoztatni és ez hatott.

— Észre lehetett venni, hogy édes apa igen megelégedett volt. Ebben a levelében már nem «Vabitz»-ot írt, mint a hogy szokta, hanem Vabitz kisasszonyt. Ez biztos jele annak, hogy édes apa belátta, milyen derék egy fehérszemű. Ezután már nem kapott Hófehérke kisasszony több levelet édes apától, hanem csak rövid kártyákat, a melyben jelezte, hogy sok a dolga és nincs ideje a levélírásra. Egy szóval nem tett említést a kisasszonnyal. Így látszott, hogy megszokta már és nem törődik vele, mint a többi cseledekkel.

— De azért mégsem volt nyugodt és én fö-löslegesnek tartom leírni, hogy mennyire boldog volt Hófehérke kisasszony, midőn végre a kocsi-ban ült és hazafelé indultak. Még előbb megírta édes apának, hogy mikor várja őket és egyúttal megdicsérette, hogy kitartott Vabitz kis-asszonnyal. Most már nem lesz többé ide-genekre szüksége, mert ő sohasem akarja el-hagyni.

— Ugy, ezt is írta — mondta a mostoha nővér. — Bizonyára boldog volt, midőn erre gondolt?

— Bizony az és épen az nevetés az egész történetben, — mondotta a papkisasszony. — El lehet képzelni milyen vidám volt Hófehérke kisasszony, midőn hazafelé kocsi-zott, szinte ka-czagni szeretett volna. Olyan boldog volt, hogy a szembe jövők mind elmosolyodtak, ha ránéz-ték. Midőn már közelebb jött otthonához, a hol az emberek már messziről megismerték a kocsi-t és a bentülőket, úgy tetszett neki, mintha azok midőn ránéztek, elkomorodtak és homlo-kuk ránczba szedődött.

— Hófehérke kisasszony is egyszerre úgy elfogódott. Midőn a legutolsó vendégfogadóhoz ért, a hol már ismerte a vendéglőt, kérdésös-ködött édes apa után és az azt felelte, hogy most is ép oly egészséges és vidám, mint mikor el-utazott. De úgy érezte a hangjából, hogy vala-mit nem akar elmondani. Ő pedig nem akarta megkérdezni. Valami rossz újság lehetett, talán, hogy végül mégis megszökött a kisasszony. De Hófehérke nem akarta elrontani a haza-jövetel örömet ilyen gondolattal.

— Bámulatos bolond egy történet — szőlt közbe a mostoha nővér és nevetett — csak végül szomorú ne lenne.

— Az utolsó posta-állomásnál már várt Lange-Bengt, hogy a saját lovaknak menjenek tovább. Természetes, hogy ő is különös volt. Mások csak harapófogóval lehetett belőle egy szót kivenni, most az egész úton fecsegett. De Hófehérke kisasszony jól megfigyelte, hogy mindenről beszélt, csak édes apáról meg Vabitzről nem. Most már nem is merde megkérdezni. Mégis csak jobb lesz, ha majd egyenesen édes apától hallja meg.

— Így hát semmit sem tudott, mielőtt haza ért volna! — szakította felbe a mostoha nővér. — Semmit sem tudott, épen séggyel semmit. Most majd megmondom, hogy mi volt rá nézve a leggonoszabb. Édes apa ugyanis azt gondolta, hogy ő nagyon is okosan cselekedett és várta, hogy ő majd örülni fog annak, a mi történt. És azt tényleg bízta is. Nem ő volt-e az, a ki mindig dícsérte a kisasszonyt és azt mondta, hogy boldog lehet, hogy ilyen kiváló fehérszemély van a házában? Talán ő volt az, a ki először figyelmessé tette a kisasszonyra...

— Te persze sohasem fogod megérteni, hogy mennyire boldog volt édes apa, midőn a lépcsőn várta őt és mennyire boldog volt Vabitz, a ki mellette állott. Édes apa már annyira vágyódott, hogy elmondja a nagy újságot.

— De nem volt rá szükség, mert Hófehérke kisasszony azonnal látta a helyzetet. Tudta azt már akkor, midőn kilépett a kocsiból. Most pedig elbeszéltem, mennyire rosszul esett ez neki. Annyira dühös lett, hogy nem tudott magán uralkodni. Sohasem volt azelőtt ilyen lelkiállapotban. Bár nem rohant rá és nem karmolt és nem verte meg, de igazán nagy kedve lett volna hozzá.

— A nyelvet azonban nem tudta féken tartani és kimondta azt, a mi a szívének fektűt. Először sohasem fogja Vabitzot mamának nevezni, másodsor, hogy az a házasság nem méltó az apjához, mert Vabitz, a mint ő tudja egy szegény német trombitás leánya, a Hófehérke kisasszony apja pedig akármilyen előkelő dámaival is házasságra léphetett volna. Továbbá azt is mondta, hogy bizonyára érezték, hogy nem illően cselekednek, különben nem esküdtek volna meg titokban.

— Azonban nagymama hozzálépett, megfogta a karjánál, és azt mondta, hogy kövesse a szobájába. Nem szabadkozott, hanem megegyezően odafordult Vabitzhoz és azt mondta neki, hogy a jó étekekkel hízlegette magát édes apánál és az csak a finom tészták végett kötött vele házasságot.

— Csak ezután ment el a nagymavával. — Kár — mondotta a mostoha nővér. — Én azt hiszem, még szívesen folytatta volna.

— Nagymama azután elvezette és alig a hogy a szobájába ért, elkezdett sírni. Ez valami új volt. Sohasem sírt azelőtt. Most pedig óra hosszat sírdogált, mielőtt lecsillapodott volna és úgy érezte, hogy valami idegenszerűség, a mely már évek óta benne lappangott, most egyszerre fölébredt és erőt vett rajta. Mit is mondjak még? Úgy tetszett neki, mintha valami vén sárkány vagy valami más szörnyű gonoszság lakoznék benne. Haj, haj! Annyira megijedt ezen, hogy szinte elfelejtkezett a másik szerencsétlenségről. Méltó az aggodalom, ha az ember tudja, hogy egy kormányozhatatlan és veszedelmes valami lakik lelkében. De erről már nem tehetett, hogy így van, de legalább soha többé ne mutassa meg.

— Oh, édes szíveském — mondá a mostoha nővér hízleked — volt ő gonosz valaha?

— Végre elaludt és másnap csak akkor ébredt föl, midőn a nap már fölszállt a hegyek közül és az arcába sütött. Ott fektett és oly boldogtalannak érezte magát, hogy azt sem tudta, mihez fogjon.

De nem sokáig kellett tépelődni, mert a következő percben belépett a szobálya és üzenetet hozott az úrnőtől, hogy keljen fel és üljön le a szövészekhez.

Még alig volt négy óra és ilyen korán sohasem szokott fölkelni. Igaz, hogy azelőtt is dolgozott, de csak épen a saját tetszése és kívánsága szerint. Majdnem megharagudott, de azután észbe jutott az a bennerejlő vadság és félt, hogy ismét ki talál törni.

— A mint ül és szót néhány órán át, jobban megfontalgatta a történeteket. Nem Vabitz hízlegette be magát az édes apánál, hanem e helyett ő maga arra a gondolatra vezette édes

apát, hogy az nélkülözhetetlen támasz lesz majd neki és leányának. Midőn édes apa látta, hogy a leánya nem méltányolja az ő nagy gondosságát, bizonyára nagyon megsértődött.

Midőn hét óra lett, Hófehérke kisasszonyt magához hívatta az édes apa, hogy figyelmesse és megintse, mást nem is igen várhatott. Édes apa azonban annyira elfogódott volt, midőn hozzá beszélt, hogy Hófehérke majdnem ismét megharagudott. Ezt azonban mégsem tette, hanem mindkettőjüktől szépen bocsánatot kért, és megcsókolta a kezöket, úgy a Vabitzét, mint az édes apát. Most látta, hogy milyen gyöngeszi ve az édes apának, midőn minden rendbe jött és ismét béke uralkodott a házában.

— Így történt hát! A másik nővér pedig csak néhány mérföldnyire volt távol és mégsem tudott semmiről! — tört ki könnyezve a mostoha néneje. — Csak itt lettem volna.

— Jó volt, hogy senki sem akadt, a ki föl ingerelte volna Hófehérke kisasszonyt — mondotta a papkisasszony. — Ő meg volt elégedve, hogy kibékült a helyzettel, mert belátta, hogy tulajdonképpen nem is ő a legboldogtalanabb. Olyan fiatal volt még, férjhez mehet és elhagyja a szülőházát, de nem úgy édes apa. Ő sohasem szabadulhat meg Vabitztól, hanem élte végéig ki kell mellette tartania. Ez egy élet örökös téliben, nyári napsugár nélkül. Nem ő érte, hanem az édes apát volt kár.

— De bármennyire is engedékeny volt, nem állhatta meg, hogy ne ingerkedjék vele, midőn megállt a konyhaablak előtt és kérdezte, hogy nem jönne-e vele sétálni? Azt felelte, hogy most lehetetlen, mert édes anya megparancsolta, hogy ennyit és ennyit kell még neki elkészíteni reggeli előtt.

— Az első sietségekben azt akarta mondani édes apa, hogy azért csak jöjjen vele. De azután jól meggondolta, hogy az még sem járja, hogy mindjárt első napokban megszegesse az édes anya parancsát. Így hát édes apa elment az ablaktól és otthagya Hófehérke kisasszonyt a szövészek mellett. És azóta nem is várta többé. Úgy érezte, elalult volna szíverése, megértette, hogy édes apát elvesztette.

Hangja könnyekbe fült és hirtelen elhallgatott. Brogren Anna nem szólott semmit, de hallatszott, a mint sír. És Csöppség is sírt volna, ha nem tartott volna attól, hogy mások is meghallják.

II.

A következő éjszaka sem adott nagyobb nyugalmat Csöppségnek, mint az előző. Brogren Anna nem ment el, mint a hogy tervezte, hanem elhalasztotta hazautazását és alig kívánt neki a tiszteletes meg a tiszteletesné jó éjszákát, azonnal lezokkolt a vendégszobából és bejött a kis szobába, beszélgetni a papkisasszony-nal.

Most már nem törődtek azzal, hogy megvárják, míg Csöppség elalszik. Az esperesné rögtön azon kezdte, hogy ő csak azért maradt itt, hogy meghallgassa annak a szép, Hófehérke kisasszonyról szóló mesének a folytatását, a mibe Maja Liza az előző éjszaka kezdett. És kérte, hogy folytassa hamarosan, mert különben nem jutnak a végére, pedig már csak holnapig maradhat itt.

— Így hát elkezdé ismét a papkisasszony a mesét.

— Ha jól emlékszem — mondotta — alig volt egy hete Hófehérke kisasszony otthon, midőn Moreus sekrestyés és Ulla asszony látogatába jöttek. Kimondhatatlanul örült ennek Hófehérke kisasszony. Igaz ugyan, hogy már minden rendben volt közté és édes anya között, de mégis dolgoznia kellett. Egész nap ott ült és dolgozott a szövészek mellett, úgy hogy a háta fájt, midőn este lefeküdt. Jó, hogy látogatóba jöttek, mert így lesz legalább egy kis szabadsága.

— Haj, haj! — Gondolta magában Hófehérke kisasszony, ő sohasem fogja a munkát annyira szeretni, mint édes anya. Sohasem lesz az ő keze olyan szorgalmas és ügyes. Édes anya olyan szép damasztot tudott szőni, a melynek a szélén rajta voltak a Noé bárkájának összes állatai. Hófehérke kisasszony azt is észrevette, hogy őt csak kontárnak tartja, de úgy gondolta, hogy édes anyának mégis csak be kell látni, hogy mennyire iparkodik.

Moreus Ulla még azon időből ismerte édes

anyát, mikor Brogren házvezető volt és így jól megértették egymást. Azonkívül ő meg az anyósa most voltak Brogren és segítettek a télire való elkészítésében, így hát sokat tudott mesélni a méltóságos grófnéról. Hófehérke kisasszony észrevette, hogy édes anya mennyire örült, midőn hallgatta mindazokat a bolondságokat, melyeket a grófnő kigondolt.

— De őszintén szólva, azt hiszem, legjobban örült e látogatásnak édes apa. Hófehérke látta, hogy levette magáról azt a komoly méltóságot, a mit házassága óta magára öltött és olyan volt, mint azelőtt. És így szólt önmagához: «Én nem tudom, hol volt édes apa az utolsó időben. Én nem láttam őt, mióta együtt mentünk a mezőre a szénakaszálást megnézni.»

— Hófehérke kisasszony jól tudta, hogy csak egyedül ő miatta nem mer édes apa tréfálni és nevetni. Lelkiismereti furdalást érzett, hogy ily rosszul vezette eddig nevelését. Azt gondolta, hogy sohasem szállt volna vele és édes anyával annyira szembe, mint a hogy tette, ha el nem kényeztette volna. Most elhatározta édes apa, hogy óvatosabb lesz. Így mindig komolyan és barátságatlanul viselkedett, ha ő is a szobában volt.

— Még csak néhány hónappal azelőtt édes apa csak úgy akarta, a milyen volt, most pedig semmit sem ért. Pedig édes apával nincs más-kép, ő is csak akkor változik meg, ha majd új természetét kap.

— Most, hogy Moreus sekrestyés eljött, elfelejté édes apa a súlyos gondot és olyan lett, mint azelőtt. Hófehérke kisasszony pedig elgondolta, hogy mennyire is szeretheti őt édes apa. Mily nagy erőt vesz magán, csak egyedül ő érte! Ő mégsem elég hálás édes apa iránt, mint a hogy illenék.

— Édes anya maga látott hozzá a vacsora készítéséhez, hogy megmutassa Ulla asszonynak, hogy soha azelőtt nem kerültek Lövödalában ilyen étkek az asztalra, mint most. Édes anya jól tudta, hogy Ulla volt a legügyesebb főzőnő az egész kerületben és hogy sokat járt főzni lakodalmakra és halotti tórokra, így hát azt gondolta, hogy megérdemel egy kis fáradságot. És míg édes anya a tűzhely előtt szorgoskodott, Ulla azt indítványozta, hogy látogassák meg, ő és Hófehérke kisasszony a nagymamát.

— Nagymamánál azután kibontott egy csomagot, a mit mulatságképpen hozott magával. Egy egyszerű ajándék volt benne, a mit a grófnőtől kapott. Sohasem nevettek még úgy, midőn Ulla elbeszélte, hogy mennyire szereti őt a grófnő és milyen szép ajándékokkal szokta meglepni. Egy ízben egy kis ölebet kapott, a melyik nem evett mást, csak tejszint. Ugyancsak jöszökv egy grófnő, a ki ilyen állatot ajándékoz egy szegény sekrestyés feleségének, a hol ugyancsak nincs fejős tehén a házában.

— Én azt hiszem, Ulla asszony maga is elszomorodnék, ha egyszer olyasmit adna neki a grófnő, a minek hasznát vehetné. Ah, olyan neveléses volt, midőn kiesomagolta a legutolsó ajándékot. «No lám csak! — mondotta. — Ugyancsak kikészülöttem, mert egy pár tanya-ra megyek még a lakodalmat elkészíteni.»

— A grófnő azt gondolta, hogy valami egyszerű dolgot mivel, midőn a lovaglóruháját ajándékozta Ullának. Egy angol ruha volt, a melyben akkor lovagoltak: hosszú, szűk, fekete szoknya, vörös, czobolyprémes ujjas és hozzá egy kis czilinder. Mindenesetre finom kelme volt és még alig használt, de mégis csak neveléses. A szoknya olyan hosszú volt, hogy Ulla egy lépést sem tudott benne tenni és oly lehetetlenül bolond látvány volt abban a vörös ujjasban. Ulla azt akarta, hogy Hófehérke kisasszony is próbálja fel ezt a ruhát és a midőn fölvette úgy Ulla, mint a nagymama elragadó-nak találták. «Ejnye, ejnye — mondta Ulla — milyen kár, hogy nem te kaptad ezt a egyszerű ajándékot! Mintha csak rád szabták volna!»

— Ulla elébe tette a tükröt, egy kicsit kibontotta a haját és föltette rá a kalapot. «Lám csak! — szót nagymamához. — Nem épen olyan, mint egy kis méltóságos grófnő? Volt-e már valaha ilyen bájos!»

Ulla nem engedte, hogy Hófehérke kisasszony addig leveless a lovaglóruhát, míg édes apa és Moreus sekrestyés előbb meg nem nézik benne.

— Én azt mondom, hogy Hófehérke kis-

asszonynak sohasem szabad így felöltöznie. Mert ezáltal egyszerre annyira pajkos lesz, mint soha mások. Nagymama és Ulla majd eldöttek a nevetéstől, mert Hófehérke kisasszony ép úgy kezdett sétálni és beszélni, mint a méltóságos grófnő.

— Ulla asszony egyszer csak azt mondta, hogy az ő férje sohasem fogja neki megbocsájtani, ha meg nem mutatja neki Hófehérke kisasszonyt, mint grófnőt. És csak egyre erősködött, hogy menjenek föl a nagy házba.

— Hófehérke kisasszony azt gondolta magában: Hátha édes apa nem jó szemmel nézi, hogy így maskarába öltözködik, mióta olyan komoly lett vele szíven. Azelőtt szívesen megetté, a mikor csak kedve jött hozzá, de most már minden másképp van!

— De mert Ulla asszony vele volt, fölbátorodott és azt gondolta: «Mégsem való, hogy mindenben alávéssed magad. Ma édes apa különben is olyan mint régen. Semmi illetlent nem talál abban, ha majd meglát a grófnő ruhájában!»

— Még egy másik oka is volt. Úgy gondolta, hogy édes anya majd szívesen veszi, ha kifigurázzák a méltóságos grófnőt.

— A mint lefelé mentek a lépcsőn, Ulla asszonynak ismét valami új dolog ötlött az eszébe. Magával vitte Hófehérke kisasszonyt az istállókhöz és rábeszélte Lange-Bengtet, hogy nyergelje meg a Hollót. A Holló egy alacsony és kövér lovacska volt és nem igen hasonlított a brogi nagy háas lovakhoz. És a nagy, kipárnázott nyereg a hátsó támasztékával sem igen volt Márta grófnő nyergéhez hasonló.

— Midőn a Holló készen állt és Hófehérke kisasszony fölült rá, Ulla asszony előre szaladt és bekiáltott a szobába, meg a konyhába, hogy Márta grófnő erre lovagol keresztül a fasoron!

— Haj, haj micsoda mozgás lett egyszerre! Édes anya szinte letépte magáról a konyhakötényt, úgy hogy a szegélye elszakadt és szaladt fel a lépcsőre. Édes apa oly sietve ugrott föl, hogy a parókája félrecsúszott és megállt a legutolsó lépcsőfokon édes anya mellett. Ulla asszony és Moreus hátuk mögött foglaltak helyet, lent a lépcső alján a szolgálók és a béresek álltak.

Bár Hófehérke kisasszonynak volt sarkantyúja és ostora, de a Hollót még sem tudta rábírni, hogy másképp, mint csak lépésben kocogjon, és azt hitte, hogy így is jó. Mert nem is gondolt mást, mint hogy édes apa és anya azonnal fölismerik.

— De most jön csak a java. Édes anyát egészen megvakította az a vörös ujjas, a melyiken a grófnő évek óta lovagolni szokott, úgy hogy semmi mást nem látott. Alig idővőzölte őket Hófehérke kisasszony és odakiáltá: «Bonjour, monsieur le pasteur!» a hogy a grófnő szokta, midőn édes anya sietve lerohant a lépcsőn és annyira meghajolt, hogy majd a földre esett.

— De hát hogy is mondjam tovább? Most tudta meg Hófehérke kisasszony, hogy édes anya egy kissé rövidlátó és már meglehetősen késő, homályos este volt, azt azonban mégsem tudhatta, hogy nem ismerték föl.

— Azt gondolta: Édes anya tréfát akar űzni a grófnőtől! Jól tudta, hogy mennyire haragos volt régi úrnőjére. Arra nem is gondolt, hogy majd elibe szalad és földig hajol. Soha sem volt még ilyen boldog.

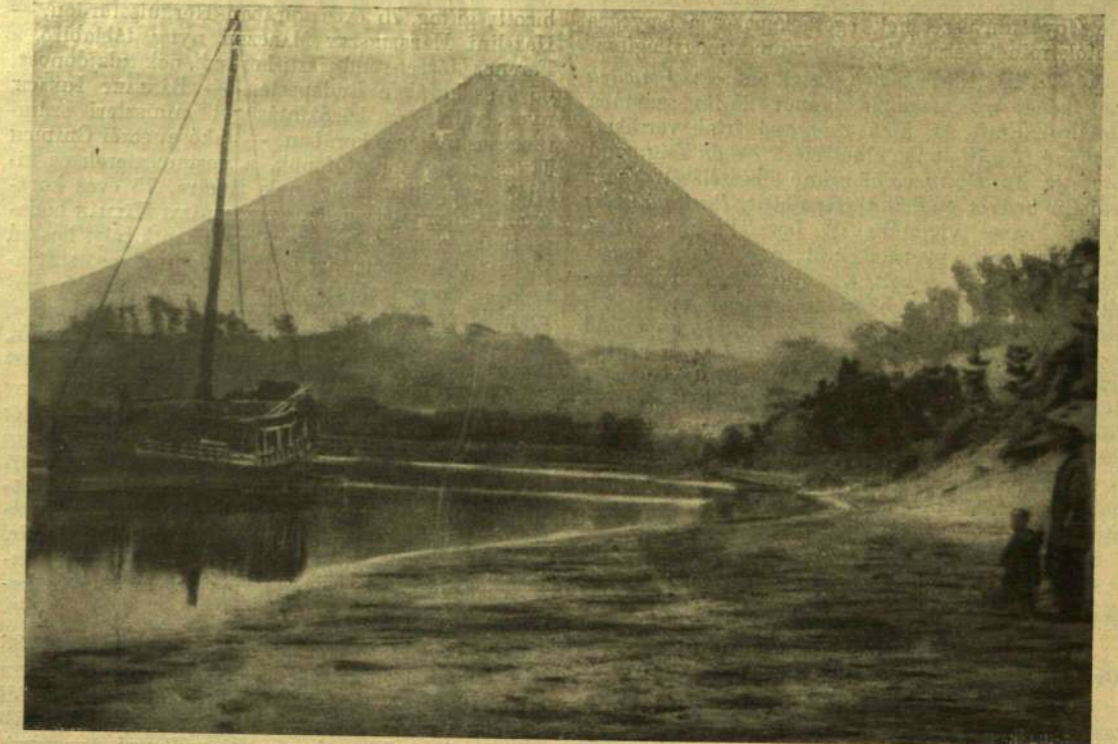
— Hófehérke kisasszony minden segítség nélkül lungrott a nyeregből, ép úgy mint a méltóságos grófnő és odadobta a kantárszárát Lange-Bengtnak. Azután édes anya felé fordult és kezét nyujtott.

— Eh bien, Raklitz, hogy érzi magát az új állásban?

— De alig hogy ezt Hófehérke kisasszony kimondta, édes anya hirtelen lehajolt és megcsókolta a kezét!

— Most ébredt csak Hófehérke tudatára annak, hogy édes anyát a látszat megalta, és komolyan azt hitte, hogy a grófnő eljött őt üdvözölni. Hófehérke kisasszony egészen megzavarodva mondotta: «Édes anya, hiszen csak én vagyok!»

(Folytatása következik.)



KAGOSINA JAPAN SZIGET A SZAKORASINA VULKÁNNAL, MELYEK KITÖRÉSE ÓRIASI PUSZTÍTÁST OKOZOTT A SZIGETEN.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Tompa Mihály személye és munkája ügylész, jobban foglalkoztatja irodalomtörténet-írókat, mint legtöbb más költőnké. Még Petőfinek sincs a Ferenczi-félen kívül komolyabb figyelemre érdemes életrajza, Aranyról egy sereg részlettanulmányon kívül egyetlen összefoglaló könyvünk a Riedl Frigyes finom és mély tanulmánya. — Tompáról ellenben — ha ilyen, mondhatsz klasszikus becsű monografiának nincs is, — de többé-kevésbé terjedelmes életrajzi munkát egész seregét tudjuk felmutatni. Talán épen az igaztja az irodalomtörténetírókat, hogy a negyvenes években fellépett nevezetesebb költők közül jóformán Tompa az egyedüli, a kivel szemben Gyulai Pál nem végezte el az értékelő munkát, sem nem irt róla — egy ötvenes évekbeli kritikai tanulmányon kívül — sem egyetlen előadásán nem szót róla. Ezt a hűzogat akarják kipótolni Gyulai tanítványai s újra meg újra foglalkoznak Tompával, annyival is inkább, mert az eddig megjelent életrajzi könyvek egyike sem mondható véglegesnek, a tárgyat kimerítőnek s főleg művészi forma dolgában föltétlen érvényűnek. Most új Tompa-biográfia jelent meg az Akadémia kiadásában. Szerzője Váczy János, a ki sok bugzó munkájával, többi közt Kazinczy Ferencz levelezésének kiadásával, egy derék kis Kazinczy-életrajzot, Berzsenyi életrajzával stb. tette nevét szakemberek körében megbecsültté. Új könyvében ugyanazok a tulajdonságok érvényesülnek, a melyek régebbi műveinek kiváló tulajdonságai voltak: bugzó szeretet tárgya iránt, aprólékos, lelkiismeretes gondosság az adatok dolgában és józan mértékertartás az ítéletekben. Gyökérig hatoló pszichológiai képet ő sem ad Tompáról s alakját nem teszi olyan elevenné és megfoghatóvá, mint a biográfia nagy művészei szokták. Józansága sem engedi, hogy olyan dolgokat is vizsgáljon, a melyek túlesnek az adatok szigorúan megvont körén s hogy hipotéziseket állítson fel, melyekre az adatok nem adnak egészen pozitív bizonyítékokat. Az életrajzi részekben biztosabb és erősebb, mint a költő munkája magyarzatában, ebben beéri az irodalmi közvéleményben megállapodott nézeteknek részletesebb kifejtésével és összefoglalásával, nem fűződ fel Tompában eddig ismeretlen új szépségeket és érdekeségeket. Előadásában nincs egyéni zamat, frazeológiája a konvencionális kellekkelből táplálkozik, de a hol tények elmondásáról van szó, ott nyugodt, világos, egyszerű és tárgyias tud lenni. Részletesebb és teljesebb minden eddigi Tompa-életrajzánál, mindig híven tájékoztat a költő életviszonyairól, családi és társadalmi összeköttetéseiről, élete fontosabb fordulóról, azokról a hatásokról, melyeket életének körülményei lelkére tettek s keresi tükröződésüket költségeiben is. A régi, ismert Tompa-arcképet adja lényeges új vonások nélkül, de becsületesen, pozitív tudással megrajzolja.

A szegény kis ember panasza. Kosztolányi Dezso szép és meleg verseskönyve, melyet első megjelenésekor érdeme szerint méltattunk, most finom és izlées amateur-kiadásban jelent meg. Maga a tény is örömdetes, mert egy verses munkának nálunk vajmi ritka sikerét bizonyítja s azt az érdeklődést, mely a mi publikumunkban is ébredni kezd olyan dolgok iránt, a melyek nem csupán a

pillanatnyi szórakozás céljára szolgálnak. De ép oly örömdetes abból a szempontból is, hogy egy valóban értékes munka, mely először nagyon is szerény külsővel jelent meg, most tartal. ához illő finom diszú kiállításban kerül a közönség elé s ez a külső talán emelni fogja magát a munkát is, feltűnőbbé teszi, elviszi olyan helyekre is, a hol a könyvtől külső szépséget is kívánnak. Külföldön mindennapos dolog, hogy kiválóbb költői alkotások egyre díszesebb kiállításban jelennek meg, nálunk, a hol a könyv iránti érdeklődés ma is elég lanyha s kevesen vannak, a kik megkívánják, hogy a nekik kedves tartalmú könyvek a kőznapnál díszesebb kiállításban jelenjenek meg, — annál ritkább az ilyen. Az amateur-kiadás vidéki nyomda műve s mint ilyen, örömdetes bizonyítja, hogy nyomdaiparunk izlés, finomság és gondosság dolgában még a vidéken is szép fejlődésnek indult.

Goya. A tizenéveszadi század végének nevezetes spanyol festőjéről, kinek hírneve még mindig egyre növekszik, érdekes tanulmányt adott ki Meller Simon. Maga a tárgy is érdekelhet bennünket: Goya művészete közelebb áll hozzánk, mint a XVIII. század akármely más művészeé, tudvalegőleg mintegy átmenetül a jobbnak a XIX. század művészi törekvéseire, vagy jobban mondva megkezdő a festészet történetének új korszakát. Mint Meller tanulmánya összefoglalásában mondja: «midőn Goya az életet teljes valóságában, kíméletlen realizmussal ábrázolja, midőn a festészet tárgykörébe bevonja az emberi fonákosságok, rütságok és féktelen szenvedélyek ábrázolását, midőn szabad utat nyit a képelet határtalan csapongásainak s midőn végül a jelenségek örök mozgalmasságát és futó pillanatynyságát rögzíti vászonra, a tizenkilencz század francia festészetének hírnöke és út-törője.» E mellett Goya azoknak a festőknek egyike, a kiknek munkáját jól megismerhetjük Szépművészeti múzeumunk gyűjteményéből is: ottlőve festményei jellemző, művészi természetének lényegét kifejező munkák, metszeteinek és könyvatainak gyűjteményéből, melyet néhány év előtt nyilvánosan is bemutatnak, meglehetősen teljességgel ismerhetjük meg művészetének egyik legfontosabb ágát. Meller Simon nagyon pozitív módszerrel szól Goyáról, egyéniségét, művészetét lehetőleg tényekkel magyarázza: röviden elmondja a művész hosszú, zaklatott, változatokban és belső válságokban gazdag életét s aztán sorra veszi munkálkodásának egyes irányait: szőnyegkartonjait, a melyeket a spanyol szőnyeggyár megbízásából 15 éven át készített s melyek bár megrendelésre, nem belső szükségérsébből készültek s a művészeknek meg kellett bennük alkudni a kor uralkodó rokokó-stílusával s általában a megrendelő ízlésével, mégis magukon viselik egyéniség sok jellemző vonását; grafikai műveit, melyek szelleme legszabadabb, legönkéntelenebb s belső életét, a világhoz való viszonyát legteljesebben kifejező munkái; arcképeit, a melyekkel a művészet legnagyobb magaslataira emelkedett. A végén röviden összefoglalja Goya festői fejlődését: mint emelkedett fel a tizenéveszadi századi olasz művészet lenyűgöző hatásából, a korabeli rokokó-izlés felületes, a derűs jeleneteket kereső modorából a maga teljesen egyéni kifejlődéséig, egészen sajátos mozgás-ábrázolásig, a melyekkel a festészet fejlődését egy századra kijelölte s élete végének komor páthosáig. Az előadás jóformán csupa tény és adat, képek történetének elmon-

dása s képek leírása, de azért teljesen kialakul bele a Goya művészetének egész képe és a lényeges pontok mindig szemléletesen vannak megvilágítva.

A „Jó Pajtás” Sebők Zsigmond és Benedek Elek képes gyermeklapja január 25-iki számába Abrányi Emil és Elek nagypapó irtak verseket, Szabóné Nogáll Janka elbeszélést, Sebők Zsigmond folytatja Az arany cipő című elbeszélését, Szász Irnelin kedves angliai történetet ír, Rudnyánszky Gyula kedves vigátéka itt fejeződik be, Altai Margit a japán gyermekekről ír cikket, Faragó Géza szép képet rajzolt, Kherndl Margit bájos mesét mond el, Zsiga bácsi mulatságos mókát írt, Benedek Elek folytatja Oh, szép ifjúságom című regényét. A kis krónika rovat apróságai, a rejtvények, szerkesztői izenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A „Jó Pajtás”-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér, félévre 5 korona, egész évre 10 korona, egyes szám ára 20 fillér. Mutatványszámot kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal (IV. ker., Egyetem-utca 4.).

Új könyvek.

Tompa Mihály. Írta Váczy János. Budapest, a M. T. Akadémia kiadása.

A szegény kis ember panasza. Írta Kosztolányi Dezso Budapest, Tevan-kiadás.

Goya. Írta Meller Simon. Budapest, Eggenberger-estvérek; ára 2-50 K.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: dukafalvi és kutsáni DUKA FERENCZ, volt országgyűlési képviselő, 1848-49-iki honvéd főhadnagy, 82 éves korában. Az elhunytat, ki testvére volt dr. Duka Tivadarnak, a Londonban elhunyt kiváló tudósak, nagy és előkelő rokonság gyászolja. — GERGELY KÁROLY, nyug. ítélőtáblai bíró, volt 48-as honvédőrnagy, 89 éves korában Székesfehérváron. — JANICSEK JÓZSEF, nyug. kuriai bíró, 48-as honvéduzárhadnagy, 84 éves korában Budapest. — BAKOFEN SÁNDOR, a főváros egyik legöregebb polgára, 98 éves korában Budapest. — DOMONIKI LIBERTY GUSZTÁV, kir. tanácsos, Nyitra vármegye nyug. kir. tanfelügyelője és törvényhatósági bizottsági tagja a „Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület” tiszteletbeli elnöke és egyik megalapítója, a felsőléleki és assa-kürti ev. egyházak felügyelője stb., 75 éves korában Gálközön. — Besenyey és góthfalvi GÓTH PÁL,

vállalkozó, volt herculesfürdői közs. bíró és várm. bizottsági tag, 75 éves korában Herculesfürdőn. — HAZSLINI HAZSLINSZKY MARCELZ nyug. táblabíró, a Ferencz József-rend tisztí kerestényének tulajdonosa, 65 éves korában Budapest. — BÁNLAKY IGNÁCZ, nyug. vallás- és közoktatásügyi miniszteri számvető, 52 éves korában. — JAKÓSEWECZI ONADICH JÁNOS, nyug. főpostafőnök, a postamester és kiadók nyugdíjgyűlésének titkára, 75 éves korában. — KOMJÁTSZEGI DR. SZENTKIRÁLYI KÁLMÁN budapesti ügyvéd, 52 éves korában. Szentkirályi hosszú ideig titkára volt az erdélyi katolikus státusnak. — SZEGEDPALÁNKI VAGNER BÉLA közös hadseregbeli vezérőrnagy a vaskorona-rend tulajdonosa, 53 éves korában Budapest. — SPILKA ANTAL, nyug. főispán, a vásárhelyi nemzeti munkapárt vezére, 47 éves korában Hódmezővásárhelyen. — ID. HERTELENDI HERTELÉNY BÉLA pénzügyi számtanácsos és főnök, 57 éves korában Zalaegerszegen. — EGYED ISTVÁN, államrendőrségi kerületi kapitány, 65 éves korában Budapest. — BEREI BARTHA KÁLMÁN, Szilagy vármegye szolgabírája, 40 éves korában. — PHALTZI PINTIG JÓZSEF adóhivatali főellenőr, 58 éves korában Szombathelyen. — BARDOSI FERENCZ kegyesrendi főgimnáziumi tanár, 34 éves korában Podolinban.

ÖZV. CENNER JÓZSEFNÉ, szül. Vész Hermina, 83 éves korában Budapest. — ÖZV. ERDŐDI PÁLFFY GÉZÁNÉ grófnő, szül. monyorókeréki és monoszói Erdődy Gizella grófnő csillagkeresztes hölgy, 79 éves korában Mosonban. — ÖZV. BENKÓ ALBERTNÉ, szül. Benedicty Ilona, 78 éves korában Kiskúnhalason. — ÖZV. N. MOLNÁR GEDRÓNÉ, szül. balázsfalvi Kiss Iréne, 77 éves korában Budapest. — ÖZV. ZYTHAVAI ROBERT JÁNOSNÉ, szül. olaviczai Jámborszky Natália, 73 éves korában Lőcsén. — ÖZV. felsőkubini és demjénfalvi KUBINYI KÁLMÁNNÉ született Nándori Bene Nagy Emma, 68 éves korában Budapest. — KOVÁCS ANTALNÉ, szül. Hammerschmied Katalin, 51 éves korában Budapest. — SZILÁGYI ISTVÁNNÉ, szül. Rényi Mária, Máramaroszigeten. — SZEGFY MÁTYÁS, szül. Ivanics Janka, 39 éves korában Budapest. — BARATTA-DRAGONO NORBERTNÉ báróné, szül. lovasi Szakál Sára, 33 éves korában Póltáron.

Szerkesztői üzenetek.

Női típus. Intelligens dilettáns-munka, de nem igazi irodalmi munka, nem áll a mai magyar irodalom színvonalán.

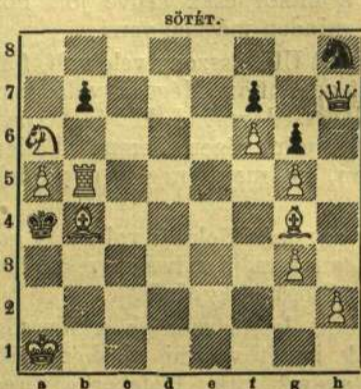
Táborozások. Mulatságos dolog: kiírja Csokonai egyik legismertebb versét és beküldi közlésre, mint sajátját. És ezt láthatólag komolyan teszi, nem azért, hogy minket megrázzon. Hát mit gondol, mi sohasem olvastunk régi magyar verseket?

Kopott szürke tavaszi fák stb. Lovelát részvétellel olvastuk, de sajnós, csak abban az esetben tudnánk, ha verset határozott, kiváló költői vagy írói tulajdonságokat rejtőnek. Eredő azonban szó se lehet: egyelőre csak fiatalos buzgást láthatunk bennük, a mely nem jutott tovább a kísérletezésnél.

Az örület felé. Inkább bombaszt, mint a zaklatott idegrendszer megrázó játéka. Nem hiszünk a szavainban, mert nem tudja őket meggyőzőn mondani.

SAKKJÁTÉK.

2884. számú feladvány Jaspersen F.-től Kopenhága.



Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

A 2881. számú feladvány megfejtése Dr. Kálmiczky Gézától.

- Világos. Sötét. Világos. a. Sötét. 1. Vh3-h5 -- Kk4-b3 1. ... h7-h6 (b6-b5) 2. Vh5-b5 f stb. 2. Kd1-e2 stb 3. Fc1-b2 f stb

A 2882. számú feladvány megfejtése Pauly W.-től.

- Világos. Sötét. Világos. a. Sötét. 1. Hd4-e6 -- Kk4-d5 (e) 2. He6-c7 + Kd5-d6 (a,b) 3. Fa1-f6 stb. 2. ... Kd5-e4 3. Fa1-e5 f stb. 1. ... Kk4-f6 2. Kd3-g3 Kf6-g6 3. Fh5-e8 f stb.

Helyesen fejtették meg: Merényi Lajos. — Ludányi Antal. — A „Budapesti Sakk-kör”. — A „Budapesti III. ker. Sakk-kör” (Budapest) — Németh Péter (Csongor.) — Kintz Róbert (Paketz). — Hoffbauer Antal (Lápóteér). — Székely Jenő. — Mészey József. — A „Győri Sakk-kör”. (Győr). — A „Zborói Társaság”. — A „Kálocai Katolikus Kör”. — A „Dunajóvári Egyenlőségi kör”. — Cholnoki István (Hajdúhadháza). — A „Lélicsei Gazdasági Kaszinó”. — A „Csengeri Kaszinó”. — Liebel Dévid (Bajnok). — Lusztik János. — Szivák János (Alberti-Isra).

EGYVELEG.

* Szövetség a zaj ellen. Németországban most tartotta első jubileumát a zajellenes szövetség, a mely 1904-ben alakult. A szövetség székhelye Hannover, a hol a tagok számára lapot is adnak ki. A lap hetenkint jelenik meg és többek közt számon tartja a fogadókat, a melyeknek tulajdonosai vendégeiktől megkövetelik a csendet. Az ilyen fogadók cím-táblája egész Németországban kék és a szobákban nem kimélik a vastag függönyöket, szőnyegeket. Az ajtók automatizáltak, zajtalanul záródnak, hangversenyteremről szó sincs. Az olyan vendégekről, a kiknek erős a hangjuk, vagy a kik sokat beszélnek, krakognak, jegyzék készül és egyike kap többé lakást abban a fogadóban.

* Növény, a melytől félnek az állatok. Nincs olyan állat, a mely ne félne a kámforfától. A kecske, a melyről azt hiszik, hogy nem válogat a zöld-ségben, inkább éhezik, semhogy a kámforfa leveleléhez hozzányúljon. A ló, ha csak a szagát éri, már tovább megy. A rovarok, hernyók, csigák néha véletlenül a kámforfára kerülnek, de azonnal le-másznak róla. Még a vakondnak is réme ez a fa: ha azt akarjuk, hogy ez az állat kipusztuljon valamely területéről, csak néhány kámforfát kell oda ültetni.

* Legmagasabb termétt emberfaj a patogón (Délamerika) 1 méter 80-3 centiméter átlagos testmagassággal. Mindjárt utánuk a nyugati indiánok következnek, a kik átlag 177, aztán a keleti indiánok, a kik átlag 173 centiméter magasak.

* A mindig egyfelé éltel a kutya csakhamar megújja és annyira megundorodik még a folytonos pecsenyétől is, hogy inkább felhagy az éhségében akármit, még olyat is, a mire máskor rá se néz. * A legolcsóbb fényűzés hazája Új-Guinea és Ausztrália, a hol a vad törzsek még ma is úgy díszítik magukat, hogy parázsral, vagy késsel se-

beket ejtenek a testükön. A kinek legtöbb sebhelye van, az visel legtöbb ékszert.

* Mérges kigyók Boszniában. Minduntalan hal-lani az exotikus világrészek, főleg Keletindia mér-ges kigyóiról, a melyek évenként ezer és ezer em-ber halálát okozzák, de azt kevesen tudják, hogy a monarchiához tartozó Boszniában és Herce-govinában szintén sok a mérges kigyó. A legutóbbi hivatalos kimutatás szerint például 1912-ben az anektált országok területén a kigyók 14 embert és 1338 háziállatot martak halálra. 1906 óta a boszniai országok kormány díjakat tűz ki a mér-ges hullók pusztítására és a jutalomnak lett is ere-dménye, a mennyiben a lakosság évenként 2-3 szá-z-er kigyófejet szolgáltat be a hatóságoknak. Az-előtt kigyómárában néha száz ember is elpusztult évenként.

Észszerű gyermektápszernek

mindig tartósnak és egyenesnek kell lennie, nem szabad émezhetően keményítőt tartalmaznia és alkészítésének nem szabad körülményesnek lennie, olcsó legyen az és kiadós, tápláló és jóízű. Mindezen feltételeknek megfelel a „Kufeké”, a legjobb tápszer beteg és egészséges gyermekek számára.

A Szent István dreadnought vízrebocsátását Bér Dezso, a kitűnő rajzolóművész jó sikerült humoros illusztrációjában mutatjuk be olvasóinknak. A rajz, mely lapunk mai számában látható, a Kőbányai Polgári Serfőző r. t. megbízásából a helyszínen készült.

Számos hamisítványa van a pemetefü-cukorkának, azért ha köhög, rekedt vagy hurutos, csak Réthy-féle cukorkát kérjen és csak olyan dobozt fogadjon el, melyen rajta van a három szó: Réthy Béla gyógyszerész. Az eredeti Réthy-cukorka, mely jobb és kedveltebb minden más cukorkánál, kapható mindenütt.

A FEJTÖRŐ MEGFEJTÉSE.

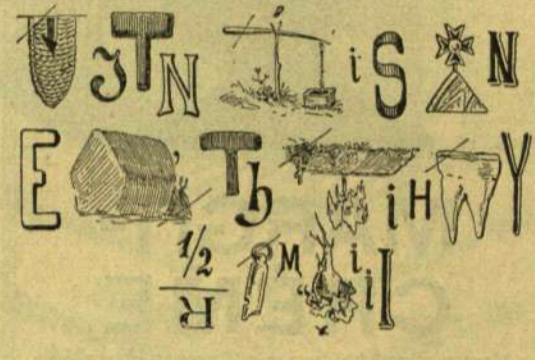
A „Vasárnapi Ujság” múlt évi 52-ik számában közölt fejtörő megfejtése:

Az első pohár pálinkát — tudtán kívül — az ember fizette ki, a ki azt a mexikói dollárt, melyet a munkás az észak-amerikai koreszmában kapott vissza, utóljára vitte Mexikóól Észak-Amerikába. Hiszen valahányszor valaki egy mexikói dollárt Mexikóól Észak-Amerikába visz át, őt centet veszt rajta és ezt végleg elveszti, ha csak nem viszi ismét vissza a pénzt Mexikóba. Hasonló-

képen a második pohár pálinkát az fizette ki, a ki utóljára vitte Észak-Amerikából Mexikóba azt az észak-amerikai dollárt, melyet a munkás a mexikói koreszmában kapott vissza mexikói dol-lárjából.

A helyes megfejtők közül elsőnek Záborszky La-jos, másodiknak Winter Felix neve huzatott ki.

KÉPTALÁNY.



A „Vasárnapi Ujság” múlt évi 52-iki számában megjelent képtalányok megfejtése:

I. Virághoz hasonlít az erény, Helyről-helyre röpököd gondolatom; Szedegeti a sok szép emléket, Mint a méh a virágról a mézet.

II. Mint nyugtalan madár az ágakon, Helyről-helyre röpököd gondolatom; Szedegeti a sok szép emléket, Mint a méh a virágról a mézet.

A megfejtők közül elsőnek: Dienes Emma, másodikkal: Rócz Lajos, harmadikkal: Zlinsky Béla, negyediknek: Kelemen Józsefné neve huzatott ki a úgy nekik, mint a fejtörő nyertes megfejtőinek megküldi kiadóhivatalunk a kisorsolt díszműveket.

Felolós szerkesztő: HOITSY PÁL. Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Vármegye-u. 11. Kiadó-hivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

SALVATOR SCHULTES ÁGOST a kiváló bőr- és lithiumos gyógyforrás, vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél, vörhenynél, émesztési és lélegzési szervek hurutjainál kitűnő hatású.

Orr-alakító! Széles orthon, készítek, mellyel minden nem szép orrforma szava-tosozás mellett alakítható. (Készítek nem.) 50 000 darab használat-ban. (Megrendelések felelősektől.) A készítményt vámmentesen szál-lítjuk és a postaiújjal együtt 3-90 koronába kerül. Jobb és eleven beállítható K 6-90, kauszikkal K 8-90. Eljeli viselhető. — Orr-precízíós-orr-alkító által ajánlom. (13 szabdalom.) Honföldi-alkító K 4-20. L. M. Baginski, specialista Berlin 275. W. 57. Winterfeldstr. 43

COCKLEY GOÛT AMÉRICAIN. Illustration of a woman and a product container.

Az új „BERSON” gummisarok előnyei: Rendkívül tartós, kiválóan ruganyos, formája ideális. Bersonművek VII.

CZIMBALOM. Legújabb szab. acélszerke-zettel részlete is. Osodnerős, tisztá, beszéd-hangú gramofon. Árpád K s feljebb. — Hozzá: Fedák Sári, Király, Bóza, Bercsai, Bontai, Garas-utól legújabb lemezek 2 korona 50 fillér. Hegedűk világhírű meste-gel. Hárkai, Török, Csikós, Esterák, Harmadik, stb. — Hírek. MGYOROSSY GYULA kir. szék. honföldi-alkító. Epest, VII., Rákóczi-ut 71. Javítási műterem stb. Számos kiténtés a 6 munkáért. — Árjegyzék ingyen.

ÉZÜST! DRÁGAKŐ! ÉKSZER! Gyári áron beszerzéshez: SÁRGA JÁNOS os. és kir. udv. szállító, ékszerész, műtővezető. Epest, IV., Kilyó-tér 5. Ezüst évszámok, grammja munkáért együtt 12 f. Ezüst kékzár, kék stb. grammja 15 fill. Ezüst évszámok, kőszék, zsebrészt-alkatványok stb. gr. je 16 fill. Előrendelést új áruk! Legújabb árjegyzék in-gylen és bérmenten. Védőre választást köldöki!

Schweizer's Selyem hűző! Kérjenek mintát a mi újdonságainkból fekete, fehér, vagy színesben: crépeu, fapannós, kínai, ottoman, messalin stb. mousseline 120-cm. szélesség, méterje K. 1.30-tól kezdve, hársvoy ruháknak, és blúzoknak, plis, kabátokna' és kópányoknak, valamint blúzok varratlan és ruhák valódi avjajai himzéssel batist, — gyapjú, és selyemben. Mi csakit készíttünk szolid selyem-szővet drutunk, közvetlenül magánvevőknek, posta-költség, és vámmentesen a házhoz. (Dupla levélbályag.) Schweizer és Társa, Luzern U 24 (Strážez)

Steckenpferd lilliomtejszappan. BERGMANN & CO. gyártmánya FETŐSERNÉ A. E. elérhetetlen hatású szappanok előállítására és néku-lözhetően szer arc- és bőrápolásra, mit számtalan elismeréssel bizonyítottunk. Gyógyulókban, dro-geriákban, illatzer és fodrász üzletekben 80 fillérről kapható. Szintny paratlan hatású női képzőlapára a Bergmann „Manera” lilliomkrémje, mely tubusokban 70 fillérről mindenütt kapható.

MATTONI TELC GIESSHÜBLER SAVANYÚVIZ.

Gulliver. A prima kaucsuk cipősarok, kaucsuk sarkok királya. rendkívül olcsó, mert kaucsukból készült.

Itt a FARSANG áll-bál, itt van végre KARNEVAL 3 SZ IS PALMA sarkon jár.

TÁTRALOMNICZ Téli sport szezon: december hó 15-től márczius hó 15-éig. A legszebb bob- és ródli-pálya új felvonóval, posta, távirat, telefon, vasútállo-más összeköttetés mindenfelé. Prospektus ingyen és bér-m.

Van-e homokja? ha igen, akkor keverje ezementtel és kő-szítsen falitégelákat, fedőeserepeket, úrtömböket, padló- és járdalapokat, oszlopokat, lépcsőfokokat, oszlopokat stb. belőle. — Szállítjuk az összes gépeket és formákat ezen jávedelmező iparághoz. Dr. Gaspary & Co. gépgyára Markranstádt, Leipzlg mellett. Kérjük gyárunkat megilletgetni. 228. számú árjegyzék ingyen.

Lohr Mária (KRONFUSZ) Gyár és főüzlet: VII., Baross-u. 85. Telefon: József-2-37. Fiókák: II. ker., Fő-utca 27. sz. IV. ker., Ekkü-út 6. sz. IV., Kece-koméli-utca 14. V., Harnisz-utca 4. sz. VI., Teréz-körút 39. VI., Andrássy-út 16. sz. VIII. ker., József-körút 2.

Aranyérem, Wien 1912. IDEGYÖNGÖE FÉRFIAK elgyöngült erejüknek visszatérését elősegítik az EVATON-TABLETTÁK által. Kérje az orvos véleménygyűjtőjét. Minta K 4.20, 1/2 karton K 10., egész karton K 18. után-vételt vagy az összeg előzetes beklítését ellenében: St. Markus-Apotheke, Wien, Hauptstrasse 130. Főlerakot: Hunnia-gyógyszertár Budapest, VII. ker. Erzsébet-körút 56. — Török József Budapest, Király-utca 12. sz. — Kapható minden gyógyszerárban.



MARGIT-CRÉME

a főrangú hölgyek kedvenc szépítő szere, az egész világon el van terjedve. P. raltan hatása szerencsés összehatásán rejlik, a bőr azonnal fesze és kiváló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető. Mivel a Margit-crém utánozzák és hamisítják, tessék eredeti védjeggyel lezárított dobozt elfigyelni, mert csak ilyen készítményt várt a készítő mindennemű felelősséget. A Margit-crém ártalmatlan, Margit-pouder színtelen vegyülete készítmény, amely a 70 fillér körülön nagy feltételt kelt. Ár 1 K 20 f.

Gyártja Küldés Kelemen laboratoriuma Aradon.
Kapható minden gyógytárban, illatsz- és drogu-üzletben

Legjobb beszerzési forrás!

Kész ágyak jó cseh ágytollból!!!

Szűrésznél vör. mangókész (inlett) töltve, egy dunyha 180x120 cm. 2 párnával, mindenképp 80x60 cm. uj. puha, tartós tollal K 16.—, Felpohly K 20.—, Pehely K 24.—, Dunyha egyszál K 10.—, 12.—, 14.— és 16.—, Felpohly K 8.—, 9.—, 10.— és 11.—, Kész. dunyha 200x140 cm. K 15.—, 16.—, 17.— és 21.—, Ehhez felpohly 80x70 cm. K 4.—, 5.— és 6.—, 80x90 cm. K 5.—, szürke toll K 9.—, 10.—, 11.—, 12.—, 13.—, 14.—, 15.—, 16.—, 17.—, 18.—, 19.—, 20.—, 21.—, 22.—, 23.—, 24.—, 25.—, 26.—, 27.—, 28.—, 29.—, 30.—, 31.—, 32.—, 33.—, 34.—, 35.—, 36.—, 37.—, 38.—, 39.—, 40.—, 41.—, 42.—, 43.—, 44.—, 45.—, 46.—, 47.—, 48.—, 49.—, 50.—, 51.—, 52.—, 53.—, 54.—, 55.—, 56.—, 57.—, 58.—, 59.—, 60.—, 61.—, 62.—, 63.—, 64.—, 65.—, 66.—, 67.—, 68.—, 69.—, 70.—, 71.—, 72.—, 73.—, 74.—, 75.—, 76.—, 77.—, 78.—, 79.—, 80.—, 81.—, 82.—, 83.—, 84.—, 85.—, 86.—, 87.—, 88.—, 89.—, 90.—, 91.—, 92.—, 93.—, 94.—, 95.—, 96.—, 97.—, 98.—, 99.—, 100.—

kg. fosztatlan ősi Hákrol K 26.— és K 30.—, Fehér pelyh, nagypelyh K 6.—, jobb K 6.—, Finom mellazott pelyh K 6.50 1/2 kg. kím. Szürke pelyh 1/2 kg. K 2.50 és 3.—, Székülés bérmentve utánvét. Bocsorolás postai megfizetés ellenében. Sigmund Lederer, Janowitz a. Angel Nr 145. bei Klattau, Böhmen.

Wiktorin

VEZETÉK NÉLKÜLI LÁMPA

100 gyertyafény erős, óránkénti világításra 3-5 fillérre kerül, nincs kandóca, bárhó vihető és semmi körülmények között föl nem robbanhat.

ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁS

megtekinthető, minden vételeküzletesség nélkül

Wiktorin és Társa Bpest,

VIII. kerület, Baross-utca 1. szám.
Arjegyzék ingyen és bérmentve.

ASSZONYOK

zavaroknál, ha már mindent megpróbáltak eredménytelenül, úgy hozassák meg az orvosoktól elismert, fényesen bevált szert. Meglehető eredet. Szavatolt ártalmatlan. Naponta hálalratok, i. erősségű H. 4-50, II. erősségű M. 6-50. — D. székret vármentes széküldés ut. invetel. Laboratórium F. Gutsch 573. Berita G. 2.

GANGLIONAL

a legjobb növényekből előállított TEA, háziaszer gyanánt idegbetegségeknek eredményel használható! szon tea hatása: ideggyógyító, fájdalomcsillapító, vérképző, görcsöket megoldó, álmosozó, a testért és közérzetért emelő és az emésztést is elősegíti. A valódi tea kizárólag csak a cs. és kir. udvari és főhercegi kamarai szállított, JULIUS BITTNER gyógyszerésznél, Reichenau Nied. Oest. kapható. Egy doboz ára használati utasítással 3 K. Beszerzési helyek: gyógyszertárakban, ahol nem kapható, 3—kor. előzetes beküldése mellett bármintve a készítőnél.



Olvassa a hirdetésüket!

Mit kiabál?



hiszen mindenki tudja már, hogy a

MÁGNÁS CIPŐKRÉM

Minősége kitűnő puhit, tisztít, fényesít.

Gyártja: HERCZEG és GEIGER
Csász. és kir. udvari szállító Budapest.
KAPHATÓ MINDENÜTT.

Knuth Károly

mérnök és gyáros

Cs. és kir. fensége József főh. udv. száll. Gyár és iroda: Budapest, VII., Garay-u. 10.

A Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület

hetvennegyedik

ÉVI RENDES KÖZGYÜLÉSÉT

1914. évi februárius hó 2-án d. e. 10 órakor fogja Budapesten, Pestvármegye székháza disztermében (Városház-utca) megtartani.

TÁRGYSOROZAT:

1. Jelentése az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak az 1913-ik évi üzlet eredményéről.
2. Határozathozatal a mérleg és a tiszta jövedelem iránt.
3. Az alapszabályok 36. §-ának módosítása.
4. Egyéb igazgatósági előterjesztések.
5. Az igazgatóság három (3) tagjának, a felügyelő-bizottság egy (1) tagjának megválasztása és az előző választás folytán a felügyelő-bizottságban esetleg még megüresedő helyek választás utján való betöltése, továbbá a választmány harmincz (30) tagjának megválasztása (alapszabályok 35., 36. és 41. §§.)

Ezen közgyűlésre a t. cz. részvényesek azon figyelemzettel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 14. §-a értelmében csak oly részvényes gyakorolhatja, akár saját személyében, akár meghatalmazott által, szavazati jogát, kinek részvénye 1913 december 31-ig nevére iratott s a közgyűlést megelőző nap d. u. 5 órájáig az egyesület főpénztáránál még le nem járt szelvényeivel együtt letételtett.

Budapest, 1914 januárius 16-én.

(Utányomás nem díjaztatik.) Az igazgatóság.

Nemzedékek mulnak el, de a „PILULES ORIENTALES” megmarad s nemcsak tartós, hanem állandóan fokozódó sikerével is eklatáns bizonyítékát adja kétségbevonhatatlan hatásának a kelbel szépítésére és megszilárdítására.



Álmódott róla Ön asszonyom, kic sorokot olvassa s a kinek nincsen olyan tökéletes kelbe mint szeretné, hogy a Pilules Orientales több mint negyven év óta évenként több ezer hölgynek adja meg a báját, a melyet elérhetetlennek hittek s a melyet valamenynyien elérték.

Negyven éve, igen, több mint negyven éve van meg a Pilules Orientales.

Csakis a jó készítmény, a hatásos szer tud ilyen sokáig élni. Minden évben főbbükant számtalan utánzat, sokat ígéro vásári reklámtól kísérve s megkísérelte, hogy a hölgyvilág birtalmába betráskodjék. Mind ezek az utánzatok el is tűntek úgy, a hogyan főbbükantak, ma már el is felejtették őket, nem is beszélnek róluk. Csak a Pilules Orientales maradt meg, a mely napról-napra újabb bizonyosságait adja a kitűnőségének.

Mime C. ezt írja: «A Pilules Orientales-sal elért eredményel tökéletesen meg vagyok elégedve. Biztosíthatom fölőle hogy hálás és leszek ezért s mindenütt ajánlani fogom kitűnő szerét.»

Igen fontos, Nagyságos Asszonyom, hogy jól átszondolja ezt, a míg kezében tartja az újsgot. Igen fontos, hogy rászánja magát, hogy még ma

megrendeljen egy doboz Pilules Orientales-t, mert a halasztások sokszor elcsúsznak a vége.

Gondolja meg, hogy csak a Pilules Orientales az a szer, a melylyel kelbét fejlesztheti és megkönyvítheti a kelbét, hogy csipőre szélesednek és gondoljon rá, hogyan örlé majd, ha látja fogja, hogy kelben milyen hamar megkapja szilárditását és arányos formáját.

Eztán ne félje az egészséget, a Pilules Orientales nemcsak ártalmatlan, hanem határozottan hasznos a szervezetnek s mint ilyen, az orvosok nagyon ajánlják. Jól hat a vértől és az idegekre, mert előmozdítja az emésztést és a malabszorpciót és a malabszorpciót is táplálja.

Negyven évi tartós siker, több hálás nemzedék és ezeryly levél tanusoklik hatásáról és gondoskodik állandó terjedéséről.

Egy liter Pilules Orientales-nyon való beküldése ellenében vagy K 6.75 utánvéttel.

J. Ratie Pharmacie, 45 rue de l'Échiquier, Paris.
Kaktár Ausztria-Magyarország részére: Török József Gyógysz., Budapest, VI., Király-u. 12. és Vertriebs Franz. Komot. Arttele Wien, XII., Teichackerstrasse 5.

Kocsiárucsarnok

Budapest, IX., Köztelek-utca 4.



A monarchia legnagyobb kocstraktára. Árjegyzék ingyen.

Rendeléseknél sziveskedjék lapunkra hivatkozni.

Agylollak!

5 kilo uj, jó foszott, pormentes K 9.00, 5 kilo jobb K 12.—, 5 kilo fehér, pelyhpuha foszott K 30.—, 36.—, 42.—.

KÉSZ ÁGYAK

piros ágyszaraból, jól megfőtve, 1 dunyha, vagy 1 dőrtől 180 cm. hosszú, 116 cm. széles K 10.—, 12.—, 15.— és 18.—, 2 méter hosszú, 140 cm. széles K 13.—, 15.—, 18.— és 21.—, 1 fejtámasz 80 cm. hosszú, 54 cm. széles K 3.—, 3.50 és 4.—, 90 cm. hosszú, 70 cm. széles K 4.50 és 5.50. Készítés minden tetszés szerinti méretekben is. 3 réti szőrmétréteg 1 ágynak K 97.—, jobbak K 37.—. Székülés utánvéttel. Bírmanstvo 5 K-tól fejtől. Bocsorolás és viszárlás a postaköltés megfizetés ellenében megengedve. Saachel Benedek, Lobes 60. Pilsen mellett. (Csehország.)

Csak a hölgyeket érdekli!

Első magyar női egészségügyi és testápolási cikkek szaküzlete

KELETI I.

Beszt. IV., Koronakeresz-u. 14/16. sz. (Úr. Szapary-udvar.)

A csög saját gyártmányú és külföldi különlegességek: Maszkok az összes altesti bántalmak ellen. Erősségi pártól fűzők és melltartók éptermétek részére, valamint kiegészítő fűzők ferde nőviselek számára. Cs. és kir. uzab. orvoktók. Egyszertárak, Higiénikus háztartási tárgyak Gummiharanyák. A legkiválóbb francia és amerikai női divizer különlegességek! Uj! Auto Vaginal Spray, Uj! Irrigátorok, bidék, valamint az összes testápolási cikkek. — Csak szakavatott női kizsgálás. — Mérsékelt és polgári árak

Köpes árjegyzék ingyen és bérmentve

ARANYÉR-

lól aki gyorsan akar szabotálni, kérje ingyenes broszúrákat orvosi ajánlatokkal.

B. Preuss & Co. Berlin, 00 Karlsruht 81.

HIRSCH és FRANK

Budapest-Salgótarjáni Gépgyár és Vasöntőde Részvénytársulat
BUDAPEST, VI. KER., ARÉNA-UT 127. SZ.

Külön osztály

tégtagyári gépek.

GYÁRT: falitégla és cserépsajtókat, tégtagyártó és agyagmégmunkáló gépeket legújabb és legjobban bevált szerkezetekben.

Elvállalja anyagvizsgálatok kivételét és teljes tégtagyári telepek létesítését.

Tervek és költségvetések díjtalanul.

ELSŐRANGU REFERENCIÁK.

„Magyarország helyzete és az európai népek harca”

Irta: Deme Károly.

Nagy feltűnést keltenek azok a leplezetlenül megírt és érthető okokból sokaknak nem tetsző lesújtó igazságok, amelyekkel politikai küzdelmeink meddőségére, nemzetiségi ügyünkre, beteges társadalmi állapotainkra, népünk elhanyagolására, a szocializmus szerepére, a szláv és német világhatalmi érdekek összeütközésére és a közel jövőben beálló politikai és társadalmi forrongásokra mutat rá a szerző.

A könyv csinos vászonkötésben jelent meg és kapható az ország minden könyvkereskedésében. Ár 3 kor.

Főbizomány: Grill cs. és kir. udvari könyvkereskedés, Budapesten, Dorottya-utca 2. sz.



Küldött tudósítónk sürgönyzi Fiuméből: **POLGÁRI SERFÖZDE, KÖBÁNYA.**
 A „SZENT ISTVÁN” UTJÁRA KEL, HOGY HÍRT ÉS DICSŐSÉGET SZERZZEN A MAGYAR NÉVNEK, MIKÉNT EZT
 AZ ÖNÖK VILÁGHÍRŰ GYÁRTMÁNYA, AZ UGYANCSAK LEGELSŐ KIRÁLYUNKRÓL ELNEVEZETT „SZT. ISTVÁN
 DUPLAMALÁTÁSÓR” TETTE, MELY MINT A MAGYAR IPÁR EGYIK LEGJELENTEKENYEBB VIVMÁNYA, AZ
 EGÉSZ VILÁGOT MEGHŐDÍTOTTA.



5. SZ. 1914. (61. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, FEBRUÁR 1.

Szerkesztőségi iroda: IV. Várnegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre	—	20 korona.
Félévre	—	10 korona.
Negyedévre	—	5 korona.

A „Világkrónika”-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott vitellaj is csatolandó.



A BUDAPESTI TŐZSDE JUBILEUMA. — AZ ÁRÚ-TŐZSDE TERME EGY NYUGODT NAPON.

Halógh Rudolf felvétele.